



สถิติธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ ๓๒

ลักษณะการพระราชพิธีโสกันต์ในรัชกาลที่ ๓

แจกในงานพระราชทานเพลิงศพหม่อมเจ้าหญิงเปา

ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอชั้น ๑ กรมพระรามอักษเรศ

พิมพ์
เมื่อบรรดา พ.ศ. ๒๔๖๔

TUDC

พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

16/07/2564

คำนำ

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าไชยดวง ทรงเป็นเจ้าภาพจัดการพิมพ์หม่อมเจ้าหญิงเบา ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอชั้น ๑ กรมพระรามอิศเรศ มีรับสั่งมายังหอพระสมุดวชิรญาณสำหรับพระนคร ว่ามีพระประสงค์จะทรงพิมพ์หนังสือเป็นของแจกในงานพระราชทานเพลิงศพหม่อมเจ้าหญิงเบา สักเรื่อง ๑ ขอให้กรรมการหอพระสมุดฯ ช่วยเลือกเรื่องหนังสือแลจัดการพิมพ์ถวาย ข้าพเจ้าเป็นผู้เลือก คิดเห็นว่าหม่อมเจ้าหญิงเบาเป็นหลานเธอในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ซึ่งมพระชนมายุอยู่มาเป็นองค์ที่ ๑๓ ถ้าหาเรื่องหนังสือซึ่งเนื่องในรัชกาลที่ ๑ ได้จะเหมาะที่สุด พึงเชิญในเวลาทเลือกหาเรื่องหนังสือนั้น หอพระสมุดฯ ได้ร่างหมายรับสั่งการพระราชพิธีโสกันต์พระเจ้าลูกเธอ แลหลานเธอครั้งรัชกาลที่ ๑ มา แล้วทราบว่าหมายรับสั่งครั้งโสกันต์เจ้าฟ้ากฤษสละทีพยวดี มีอยู่ที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการอีกเรื่อง ๑ ทูลขอได้ประทานมา จึงรวมพิมพ์ไว้ในสมุดเล่มนี้ นับในหนังสือเจ้าพวงกลทีชธรรมนิยมต่าง ๆ เป็นภาคที่ ๓๒ ถวายพระองค์เจ้าไชยดวงทรงแจกในงานศพหม่อมเจ้าหญิงเบาตามพระประสงค์

ประวัติหม่อมเจ้าหญิงเบา

หม่อมเจ้าหญิงเบาเป็นหม่อมเจ้าองค์น้อยในพระเจ้าบรมวงศ์เธอชั้น ๑ กรมพระรามอิศเรศ ประสูติที่วังข้างหลังเมือง เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๓๕๔ หม่อมพลับเป็นมารดา เมื่อหม่อมเจ้าหญิงเบา

(๒)

ชนมายุได้ ๓ ปี กรมพระรามอินทร์เสด็จสิ้นพระชนม์ พระบรมวงศ์เธอชั้น ๓ พระองค์เจ้าหญิงพลับเสด็จเข้าเฝ้าทรงดำรงเลี้ยงไว้ในพระบรมมหาราชวังต่อมาจนเจริญวัย ได้รับราชการเป็นตำแหน่งพนักงานทรงยาตรา เมื่อในรัชกาลที่ ๔ ถึงรัชกาลที่ ๕ เป็นพนักงานพระสุคนธ์แล้วมาเป็นพนักงานรักษาพระราชสมณเพศบรพ่ายใน เสด็จพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จตุตถจุลจอมเกล้า แลเหรียญรัตนาภรณ์รัชกาลที่ ๕ ชั้นที่ ๔ เป็นเกียรติยศ

เมื่อรัตนโกสินทรศก ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) หม่อมเจ้าหญิงเข้ามีศรัทธาจะบำเพ็ญการกุศลให้เป็นถาวรประโยชน์ ทูลทูลพยอมแต่เครื่องเงินทองของรูปพรรณ จึงนำความชนกราบบังคมทูลแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเพื่อจะสร้างสถานให้เป็นประโยชน์แก่มหาชนสักแห่ง ๑ ก็ทรงอนุโมทนาในกุศลเจตนาของหม่อมเจ้าหญิงเข้า โปรดฯ ให้เจ้าพนักงานจัดการจำหน่ายสิ่งของให้ไ้ราคาตามสมควร แล้วพระราชทานทุนทรัพย์ให้กรมศุขาภิบาลสร้างสถานถนุณจักรพงศ์ตรงเห็นอวตชนะสงคราม พระราชทานนามว่า “สถานรามบุตร” เมื่อการสร้างสำเร็จแล้วโปรดให้มีการฉลอง จัดเป็นงานหลวงทรงช่วยหม่อมเจ้าหญิงเข้า แลเสด็จพระราชดำเนินไปช่วยในเวลาหม่อมเจ้าหญิงเข้าทำพิธีเปิดสถานรามบุตร เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ มีรายการพิธีปรากฏอยู่ในหนังสือราชกิจจานุเบกษาของน.

การเบ็ดเตล็ดรามบุตรี



เจ้าพนักงานได้จัดการปลุกยี่ราที่กลางถนนต่อเชิงสะพานด้านใต้คอน
 นำวิกชนะสงคราม ก็นั้นมานเป็นสองคอน สำหรับหม่อมเจ้าหญิงเข้า
 พักคอนหนึ่ง สำหรับพระสงฆ์สวดพระพุทโธมนต์คอนหนึ่ง แลตั้ง
 อาสนสงฆ์ตั้งโต๊ะหมู่เครื่องบูชาประดิษฐานพระพุทธรูป ซึ่งเชิญไปจาก
 วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ตั้งเครื่องนมัสการกระษะมุก แลตกแต่งสะพาน
 ผูกเชือกแขวนโคมยี่ขึ้นตามต้นโศกสองข้างทางในจังหวัดสะพานพร้อมแล้ว

วันที่ ๑๓ สิงหาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๑๗ พระสงฆ์สวดพระ
 พุทโธมนต์ ๕ รูป มีพระสุเมธจารย์เป็นประธาน เวลาบ่าย ๕ โมง
 หม่อมเจ้าหญิงเข้าเฝ้า ขนรถหลวงมาพักยังยี่รา ถวายไตรแก่พระสงฆ์ ๕ รูป ๆ
 ออกไปครองไตรกลัษมานั่งณอาสน์แล้ว หม่อมเจ้าหญิงเข้าเฝ้าเทียบเครื่อง
 นมัสการแลท้โต๊ะหมู่ พระสงฆ์สวดพระพุทโธมนต์สวดปริตายแล้ว
 หม่อมเจ้าหญิงถวายผ้าสังฆบทมากพลูขี้เทียนของหลวงแก่พระสงฆ์ ๆ พัก
 รอเสด็จพระราชดำเนินอยู่

ครั้นเวลาบ่าย ๕ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรถ
 พระที่นั่งไฟฟ้า เสด็จพระราชดำเนินไปประทับรถพระที่นั่งนำยี่ร่าด้านใต้
 เจ้าพระยาอมราชเสนาบดีกระทรวงนครบาล อ่านรายงานการก่อสร้าง

ขอกราบทูล ใต้ทรงทราบ

ทูลตามทูลาพระบาทนำเงินแลทอองรูปพรรณชนทลเกล้าทลทลกระ
หม่อมมถวาย เพื่อขอพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ให้ ใต้สร้าง
สพานอันเป็นสาธารณะประโยชน์แก่มหาชน เป็นการโดยเสด็จพระราช
กุศลซึ่งเป้นพระราชนิมมส่วนหนึ่งนั้น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชหฤทัย โสมนต์ยินดีทรง
อนโมทนาในส่วนพระกุศลนทวาย จึงมีพระบรมราชโองการดำรัส
เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม ให้กรมศขาภิบาลเลือกหาสพานใตสพาน
หนึ่งสร้างถวายให้ท่นพระประสังค์ แล้วพระราชทานนามว่า “สพาน
รามบุตร” เพื่อเป็นเครื่องเชิดชพระเกียรติคุณแห่งพระเจ้าไอยกาเธอ
กรมพระรามอัครเสศ แลฝ่าพระบาททอยสนกาลนาน

เมื่อกรมศขาภิบาล ใต้รับพระบรมราชโองการใต้เกล้าใต้กระหม่อม
ฉนแลแล้ว จึงได้จัดสร้างสพานซำมคดองวิฑชนะสงครามในถนนจักรพงษ์คณ
ชนโดยกว้าง ๕ วา ๓ ศอก ยาวตามถนน ๒ วา ๓ ศอก ๓ คืบ สูงตั้งแต่
ระคยหน้าถงพนสพาน ๒ ศอก ๘ นิ้ว เป้นสพานชนิกก่ออิฐูพมพถอ
สิเมนต์ใช้พนักแลรอกเหล็กอย่างมั่นคงแข็งแรง มีลวดลายพอสสมควร
ใต้ใช้หำยค่าแรงแลค่าสิ่งของในการสร้างสพานนศรบจำนวนเงิน ๔,๕๘๘
บาท ๔๒ สตางค์ ทูลาพระบาททลเกล้าทลทลกระหม่อมมถวายนั้น

บัดนี้การสร้างใต้เสร็จบริบูรณ์แลแล้ว แลเป้นวันกำหนดทททรงพระ
กรุณาไปรคเกล้าไปรคกระหม่อมให้เขิตสพานน เพื่อมหาชนใต้เดิน
ไปมาเป็นผาศุกต่าชไป

ในนามของกรมศขาภิบาล เกล้ากระหม่อมขอกราบทูลว่าการ
ที่ฝ่าพระบาท ทรงศรัทธาบริจาคทรัพย์สร้างสะพานให้เป็นสาธารณะทานนั้น
ก็นับว่าไต่ทรงกระทำประโยชน์ อันยังเกิดแต่โรคสมบัติให้วัฒนาถาวร
มีรูเสื่อมสุญ ทั้งจะเป็นประโยชน์เกื้อกูลตามส่งผลในปรโลกสืบไปจนสิ้น
กาลนาน

ขอส่วนพระกุศลบุญราศที่ ไต่ทรงบำเพ็ญเป็นสาธารณะทานในกาล
ครั้งนั้นเป็นผลสำเร็จตามอภิบาลรักษาฝ่าพระบาท ให้ปราศจากสิ่งซึ่ง
เป็นส่วนแห่งอนิฏฐารมณทั้งหลาย แม้มีพระไทยมุ่งหมายปราถนาสิ่งใด
ขอให้สำเร็จสมดังพระประสงค์จงทุกประการ

เกล้ากระหม่อม ขอเชิญฝ่าพระบาททรงตักแพรธนชงกันทางที่
ขวางไว้ แลทรงเบ็ดผาซึ่งคลุมนามสะพานออกเหยยคืน จะไต่เป็นเครื่อง
หมายว่าไต่ชานนามสะพานตามพระบรมราชานุญาตแล้ว แลจะไต่ทรง
อนุโมทนาในพระกุศลที่ ไต่ทรงบำเพ็ญเป็นสาธารณประโยชน์สืบไป

(เมื่อเจ้าพระยาอมราชอำนาจงานจบแล้ว) ทรงพระกรุณา

โปรดเกล้าฯ ให้หม่อมเจ้าเข้า เสด็จไปบนสะพานตักแพรธนชงกันสะพาน
ให้ขาคอกแลเบ็ดคลุมนามสะพานซึ่งมีอักษรจารึกว่า “ สะพานรามบุตร ”
ในเวลานั้นเจ้าพนักงานประโคนแตร์สังขพัฒน์พาทย์ พระสงฆ์สวดไชยมงคล
คาถาสัมมุติว่าไต่เบ็ดสะพานเสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ไต่เคลื่อนรถพระที่นั่งไปประทับบนสะพาน มีพระราชดำรัสแก่เจ้าพระยา
อมราช แลหม่อมเจ้าเข้าพอสมควรแล้ว เคลื่อนรถพระที่นั่งข้ามสะพาน

(๖)

เป็นมณฑลฤกษ์ เสด็จพระราชดำเนินกลับ อนึ่งในวันนั้นก็มีเพลงเล่น
เป็นการฉลองสะพานนี้ด้วย มีความในหนังสือราชกิจจานุเบกษาดังนี้

ในเวลาต่อมาหม่อมเจ้าหญิงเข้าบรรดนาจะบริจาคนิเวศน์เพื่อถวายเป็น
กุศลอันเป็นถาวรระโยชน์เนื่องในพระศาสนา พระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแนะนำให้อุปการะวัดพระเชตุพน อันเป็นพระ
อารามซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก สมเด็จพระ
โอบยกาธิราชของหม่อมเจ้าหญิงเข้าได้ทรงสร้างไว้ ก็ได้ปฏิสังขรณ์กุฎ
วัดพระเชตุพนอันชำรุดชดไชมให้คนคชชนอีก ๘ หลัง

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จไปประทับ
อยู่ณพระราชวังดุสิต การรักษาพระราชมณเฑียรในพระบรมมหาราชวัง
เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น หม่อมเจ้าหญิงเข้าจึงไปรับราชการเป็นพนักงาน
เครื่องนมัสการมาจนรัชกาลปัตยุบันนี้ ครั้นครุฑพลาภจึงขอไปรับ
ราชการเป็นตำแหน่งพนักงานรักษาหอพระธาตุมณเฑียร อยู่ในตำแหน่ง
นี้มาจนสิ้นชีพตักษัย ในพระบรมมหาราชวัง เมื่อณวันที่ ๕ กุมภาพันธ์
พ.ศ. ๒๔๖๓ มีชนมายุได้ ๗๐ ปี แต่ในเวลาเมื่อหม่อมเจ้าหญิงเข้า
ประสูติอยู่นั้น ได้มอวยพรพยุสมัคซึ่งเหลือไว้สำหรับทำการปลงศพ
ถวายพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าแฉะไขทอง ขอให้ทรงเป็นเจ้าภาพ
จัดการศพ จึงได้ทรงจัดการตามประสงค์ตั้งแต่สิ้นชีพตักษัยมาจนพระ
ราชทานเพลิงศพณกาลปัตยุบัน

(๗)

ข้าพเจ้าขอถวายอนุโมทนาแก่คุณพระศรีรัตนูปทาน ซึ่งพระ
เจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเชษฐาภาดา ไททรงเป็นเจ้าภาพศัพหม่อม
เจ้าหญิงเยาว์ แลทรงพิมพ์หนังสือเรื่องนี้ให้ได้อ่านกันแพร่หลาย หวังใจ
ว่าท่านทั้งหลายที่ใคร่ขสมุคเล่มนี้ไป คงจะพอใจและถวายอนุโมทนา
ถวายต่อกัน.

ภู่ ๑๖ ๑๖๑๑ สภานายก

หอพระสมุทวชิรญาณ

วันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ .

สำนักหอสมุด

สารบาณ

อธิบาย ว่าด้วยเรื่องหมายรับสั่งพระราชพิธีโสกันต์	หน้า ๗
หมายรับสั่งฉบับที่ ๑ คราวเกษากันต์หม่อมเจ้า ๔ องค์ ในรัชกาลที่ ๑ เมื่อขงอ พ.ศ. ๒๓๔๕	,, ๑
หมายรับสั่งฉบับที่ ๒ คราวโสกันต์พระเจ้าลูกเธอ หลานเธอ รวม ๗ พระองค์ในรัชกาลที่ ๑ เมื่อขงอ พ.ศ. ๒๓๔๖	,, ๔
หมายรับสั่งฉบับที่ ๓ ขอกเลื่อนการกำหนดโสกันต์ในหมาย ฉบับที่ ๑	,, ๑๔
หมายรับสั่งฉบับที่ ๔ คราวโสกันต์พระเจ้าหลานเธอ ๖ พระองค์ในรัชกาลที่ ๑ เมื่อขงอ พ.ศ. ๒๓๔๖	,, ๑๕
หมายรับสั่งฉบับที่ ๕ คราวโสกันต์พระเจ้าลูกเธอ พระเจ้าหลานเธอ แลหม่อมเจ้า รวม ๑๐ พระองค์ ในรัชกาลที่ ๑ เมื่อขงอ พ.ศ. ๒๓๔๗	,, ๑๘
หมายรับสั่งฉบับที่ ๖ ขอกแก้ไขหมายฉบับที่ ๕	,, ๒๗
หมายรับสั่งฉบับที่ ๗ คราวโสกันต์เจ้าฟ้ากุณฑลทิพยวดี ในรัชกาลที่ ๑ เมื่อขงอ พ.ศ. ๒๓๕๓	,, ๒๘
หมายรับสั่งฉบับที่ ๘ โสกันต์ในรัชกาลที่ ๑ คราวโสกันต์ พระองค์เจ้าโสมนัส เมื่อขงอ พ.ศ. ๒๓๘๘	,, ๓๖

อธิบาย

ว่าด้วยเรื่องหมายรับสั่งพิธิโสภณ



เรื่องที่พิมพ์ในสมุดเล่มนี้ เป็นเรื่องพระราชพิธิโสภณเจ้านาย
แต่ครั้งโบราณ มีสำเนาหมายรับสั่งอยู่ในหอพระสมุดวชิรญาณหลาย
ฉบับ ได้รวบรวมมาพิมพ์ไว้ด้วยกัน จึงจัดไว้ในหนังสือพวกสถิติธรรม
เล่มต่าง ๆ นี้เป็นภาคที่ ๓๓

หมายรับสั่งการพระราชพิธิโสภณที่พิมพ์ในสมุดเล่มนี้ ๘ ฉบับด้วยกัน
ตั้งแต่ฉบับที่ ๑ ถึงฉบับที่ ๘ เป็นการพระราชพิธิโสภณพระเจ้าลูก
เธอหลานเธอในรัชกาลที่ ๑ ต้นฉบับที่ ๑ มาเป็นของเจ้าพระยาศรีธรรมมา
ธิราช บุนนาค ผู้บรรพตคุณูปการ ซึ่งเป็นผู้รับ ๗ ครั้งนั้น ฉบับที่ ๘
ว่าด้วยพระราชพิธิโสภณ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้ากฤษดาภราชิยา
ในรัชกาลที่ ๑ ซึ่งทำเขาไกรลาสเป็นครั้งแรกในกรุงรัตนโกสินทร์
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการประทานต้น
ฉบับมายังหอพระสมุด ฯ ฉบับที่ ๘ เป็นการพระราชพิธิโสภณในรัชกาลที่ ๓
โสภณพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าโสมนัส ซึ่งภายหลังได้เป็น
สมเด็จพระนาง ฯ ในรัชกาลที่ ๕ ต้นฉบับที่ ๑ มาเป็นของกรมหลวง
วงศ์วชิราวุธ หมายโสภณฉบับที่ ๘ นี้มีความพิศดารกว่าฉบับอื่น
แต่เสียดายที่ฉบับที่ ๘ นั้นสูญหายไปเสียข้างไม่บริบูรณ์ทีเดียว จำต้อง
พิมพ์เพียงเท่าที่ได้นำ

พระนามเจ้านายที่โสกันต์ ในหมายรับสั่งขานพระนามตามที่เรียก
กันอยู่ในสมัยเมื่อโสกันต์นั้น อ่านในสมัยนั้นผู้ที่ยังไม่ทราบพระนามเจ้า
นายรัชกาลก่อน ๆ เหนืออาจะฉงน จึงได้สอบถามพระนามตามที่
ทราบกันในชั้นหลังบอกไว้ในคำอธิบายนี้ด้วย แต่พระนามหม่อมเจ้า
สอบไม่ได้ความว่าอยู่ในกรมไหน ๒ องค์

พระนามเจ้านายที่โสกันต์

โสกันต์พิชิตรุษ บัจอ พ.ศ. ๒๓๔๕ (หมายฉบับที่ ๑)

- ๑ หม่อมเจ้าอนุมล (ในกรมหลวงนรินทรสวรรค์)
- ๒ หม่อมเจ้าขอม
- ๓ หม่อมเจ้าจัน (นามมีในกรมพระราชวังหลัง)
- ๔ หม่อมเจ้าเรณู

โสกันต์พิเศษ บับุญ พ.ศ. ๒๓๔๖ (หมายฉบับที่ ๒)

- ๑ พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าชายสุริวงศ์ (กรมหลวงพิเศษ
ศรีสวัสดิ์)
- ๒ พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าชายไกรสร (กรมหลวงรักษ์
รณเรศ)
- ๓ พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าหญิงศิริธร
- ๔ หม่อมเจ้าหญิงยุบผา ในสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้ากรม
หลวงอิศรสุนทร (คือพระเจ้าลูกเธอในรัชกาลที่ ๒)

ก

๕ หม่อมเจ้าชายกล้วยไม้ (กรมหมื่นสุนทรวิชัย) ในสมเด็จ
พระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทร

๖ หม่อมเจ้าหญิงวงศ์ ในสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวง
อิศรสุนทร

๗ หม่อมเจ้าชาย (ประ) ยงค์ (กรมขุนอิศเรศรังสรรค์) ใน
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนเสนาบดี (คือใน
กรมพระราชวังบวรวิไชยชาญ ๒)

โสภณพิพิธโรย บัญญู พ.ศ. ๒๓๔๖ (ปีที่กรมพระราชวัง
บวรมหาสุรสิงหนาทเสด็จสวรรคต หมายฉบับที่ ๔)

๑ พระองค์เจ้าหญิงลมต ในกรมพระราชวังบวร ฯ

๒ พระองค์เจ้าหญิงกษัตริย์ ในกรมพระราชวังบวร ฯ

๓ พระองค์เจ้าหญิง ในกรมพระราชวังบวร ฯ

๔ พระองค์เจ้าหญิงสุมา (เข้าใจว่าพระองค์เจ้าหญิงสุทนต์) ในกรมพระราชวังบวร ฯ

๕ พระองค์เจ้าสังข์ (เข้าใจว่าพระองค์เจ้าสังข์ทนต์ คือกกรมขุน
นราธิวาส) ในกรมพระราชวังบวร ฯ

๑ พระนามนี้ซ้ำเป็น ๒ พระองค์อยู่ ตรงนี้เห็นจะเป็นพระองค์เจ้าหญิงกลัด แต่จะมีพระนามอื่นอย่างไรหาทราบไม่ ลุกลงในกรมพระราชวังบวร ฯ โดยปรกติทำพิธีโสภณต์ในวังนำ มาโสภณต์วังหลวงคือเมื่อกรมพระราชวังบวร ฯ สวรรคตแล้ว เป็นประเพณีตั้งนิตยภัต พระองค์เจ้าวังนำที่โสภณต์คราวนี้ สอบตามบัญชีพระชันษาถึงสิบสี่สิบห้า เห็นจะเป็นเพราะกรมพระราชวังบวร ฯ เสด็จไปทัพ ครั้นเสด็จกลับก็ประชวรมาจนสวรรคต การโสภณต์จึงค้างมาถึงสองปีสามปี

๖ พระองค์เจ้าวง (เข้าใจว่าพระองค์เจ้าหญิงฉิมพลี) ในกรมพระราชวังบวร ฯ

โสกัณฑ์พิเศษ บัชวด พ.ศ. ๒๓๔๗ (หมายเหตุฉบับที่ ๕)

- ๓ พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าทรากร (กรมหมื่นศรีสุเทพ)
- ๒ พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าดวงจักร (กรมหมื่นนรงค์ทริภักย์)
- ๓ พระองค์เจ้าชายสุทนต์ (ในยหนึ่งว่า สุก) ในกรมพระราชวังบวร ฯ

- ๔ พระองค์เจ้าชายบัว ในกรมพระราชวังบวร ฯ
- ๕ พระองค์เจ้าหญิงบุศ ในกรมพระราชวังบวร ฯ
- ๖ พระองค์เจ้าหญิงคุญกูฎ ในกรมพระราชวังบวร ฯ
- ๗ หม่อมเจ้าหญิงผะอับ ในสมเด็จเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทร
- ๘ หม่อมเจ้าสมพงค์ ในกรมหลวงนรินทรวณิชเรศ
- ๙ หม่อมเจ้ายิ้ม ในกรมหลวงพิทักษ์มนตรี
- ๑๐ หม่อมเจ้าพลับ ในกรมหลวงพิทักษ์มนตรี

โสกัณฑ์มีเขาไกรลาสในรัชกาลที่ ๑ เมื่อปีมะโรง พ.ศ. ๒๓๕๑
 สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าหญิงกมลจักษุพิยวดี เรื่องโสกัณฑ์
 คราวนั้นกล่าวในหนังสือพระราชพงษาวดารว่า พระบาทสมเด็จพระพุทธ
 ยอดฟ้าจุฬาโลกย์ทรงปรารภถึงแบบแผนการพระราชพิธีแต่โบราณ ซึ่ง
 ดำเนินเป็นอันตราวยไปเสียเมื่อครั้งเสวยกรุงเก่าเป็นอันมาก ทรงเกรงว่า

จะเลยสูญไปเสีย ในขณะนั้นเจ้าฟ้าพินทวดี พระราชธิดาสมเด็จพระ
 เจ้าบรมโกษา ซึ่งได้เคยโสกนัตพิธีใหญ่ มีโอรสาคแต่ครั้งกรุงเก่า
 ยังมีพระชนม์อยู่ จึงโปรดฯ ให้ข้าราชการเก่า มีเจ้าพระยาศรีธรรมมา
 ธิราช บุนนาค ซึ่งเคยอยู่ในกรมวังครั้งกรุงเก่าเป็นต้น ทูลหาข้อ
 เจ้าฟ้าพินทวดี แต่งตำราพระราชพิธีโสกนัตเจ้าฟ้าชนใหม่ ได้ทำครั้ง
 โสกนัตเจ้าฟ้ากุณฑลฯ เป็นครั้งแรกในกรุงรัตนโกสินทร์

โสกนัตพิเศษในรัชกาลที่ ๓ เมื่อบมะเมีย พ.ศ. ๒๓๘๕

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าหญิงโสมนัส ในพระเจ้าลูกยาเธอ
 พระองค์เจ้าลักขณานาคณ์ พระยิตาสนพระชนม์แต่ยังทรงพระเยาว์
 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเสวยมา จึงทรงสถาปนาขึ้น
 เป็นพระองค์เจ้า แลโปรดฯ ให้ทำพระราชพิธีโสกนัตเหมือนอย่าง
 พระเจ้าลูกเธอ.

สำนักหอสมุด

หมายรับสั่งพระราชพิธีโสกันต์

ในรัชกาลที่ ๑



ฉบับที่ ๑

ด้วยเจ้าพระยาศรีธรรมาธิราช รัชสังใส่เกล้าฯ สั่งว่า หลวง
โลกทัฬหีหมื่นชอกค้ำฉนวนพระฤกษ์ทุกเกล้าฯ ถวายว่า พระฤกษ์จะได้
ตั้งมงคลการโสกันต์พระเจ้าหลานเธอ เจ้าอนุมล ๑ เจ้าขอม ๑ เจ้าเงิน ๑
เจ้าเวฬุ ๑ รวม ๔ องค์ ณพระที่นั่งสุลิตยมหาปราสาท พร้อมในพระราช
พิธีสมโภชฉนวนนี้ แลพระเจ้าหลานเธอซึ่งจะโสกันต์นั้น จะเสด็จออก
ฟังสวดพระพทธมนต์ ฦวันเดือน ๔ แรม ๑๓ ค่ำ แรม ๑๒ ค่ำ แรม ๑๓ ค่ำ
เพลาย้าย ๓ โมงทั้ง ๓ วัน

ครั้นถึงฉนวนจันทร์ เดือน ๔ แรม ๑๕ ค่ำ บังจัตวาศก (พ.ศ. ๒๓๔๕)
เพลาย้ายรุ่งแล้ว ๖ บาท แปรพระภักตร์ไปทิศพายัพเป็นกำหนดพระ
เกษฉันทฤกษ์ รบทพระกรรบก พระกรรไกร พระสงฆ์ในพระราชพิธี
๖๕ รูปรับพระราชทานฉนวนถวายเครื่องไทยทาน ครั้นเพลาย้ายโมง ๓
ถย ๔ บาท พระฤกษ์จะไต่ตงบายศรีแก้ว บายศรีทอง บายศรีเงิน
สมโภชเวียนเทียนพระเจ้าหลานเธอในพระราชวัง เพลาย้ายฉนวนจันทร์
เดือน ๔ แรม ๑๕ ค่ำ เปลาหนงน

ให้สนมตำรวจนอกปลูกบ้านสร้างชนบทมุขพระมหาปราสาทกันถ้วน
 ตกข้างใต้ให้มั่นคง แล้วให้เอาเตียงขึ้นไปตั้งสำหรับพระเจ้าหลานเธอ
 โสภณศักดิ์แล้วจะไต่สรวง แลเตียงนั้นให้มีเสาข้อโครงเพดานผ้าขาว มี
 ระบายรอบทั้ง ๕ ด้าน ให้ปลูกเหมือนอย่างทุกครั้ง ให้ปลูกให้แล้ว
 แต่ณวันพรม เกษน & แรม ๘ ค่ำ

อนึ่งให้ชาวพระมาลาภุษา ชาวพระแสงต้น แต่งเครื่องพระมหา
 มงคลแลเครื่องกระยาसनาน แล้วให้เชิญพระธำมรงค์ พระกรรวิศ พระ
 กรรไกร แลลวอกเงินลวอกทอง พายเงินพายทอง แลเชนยรของพระกร
 มลของพระองค์แลพระภุษา แล้วขมมงคลย่นถวายเจ้าหลานเธอ เมื่อ
 เสกขออกฟังสวดทั้ง ๕ พระองค์ แล้วให้ยกพานรองเครื่องกระยาसनาน ๓
 พานรองมะกรูดส้มข่อย ๓ พานรองใบมะตูมหญ้าแพรก ๓ แลพระธำมรงค์
 สำหรับทิศ

อนึ่งให้สนมพลเรือนเบิกขมหม้อเงิน & คุ้ หม้อทอง & คุ้ค้อท่าน
 ข้างในใส่หน้าพระพุทธรูปไปตั้ง แลให้รัชชธษาเจ้าหลานเธอซึ่งจะ
 โสภณศักดิ์ค้อท่านข้างใน เชิญไปตั้งณเตียงพระมณฑลให้ทันตั้งนำวงศาย
 ณวันศุกร เกษน & แรม ๑๓ ค่ำ

อนึ่งให้ชนลัทธิชาติชีพอพราหมณ์ทั้งปวงเข้าไปบอกชาวพระมาลา
 ภุษาให้ผูกพระธำมรงค์ประจำทิศให้ตองตามทิศ แต่ณวันศุกร เกษน &
 แรม ๑๓ ค่ำ เพลาย่าขมข่งรุ่ง แลให้รทน้ำกรทน้ำสังข์ แลให้เตรียม
 ไปรบเข้าค้อวันละ ๕ คน เมื่อเสกขออกฟังสวด

อนึ่งให้ขมิ้นไม้ขมิ้นเขาวงมาเตรียมเสกขมิ้นออกผงสวดวันละ ๕ คน
ทั้ง ๓ วัน

อนึ่งให้โหรหมชอรรบยัศรต่อสนมพลเรือน แล้วให้เตรียมรบเสกขมิ้น
ส่งเสกขมิ้นออกผงสวดวันละ ๕ คน

อนึ่งให้ล้อมพระราชวังสานกระจากกันศอกหนึ่ง ๖๕ ใบ ให้เข้า
ขอบผูกหวายขี้ตกระจากขงทุกใบ ห้ามอย่าให้เอากระจากยาฎิโมกข์
มาส่งเป็นอันขาดที่เคียว ให้เร่งสานกระจากอันเข้ามาส่งณทิมคาศาววัง
แต่ณวันเสาร์ เดือน ๔ แรม ๑๒ ค่ำ

อนึ่งให้กรมนายเข้าสารสำหรับไล่กระจาก ๆ ละ ๕ ทนาน ๖๕
กระจากเป็นเข้าสาร ๑๖ ถึง

อนึ่งให้วิเสศคนออกแต่งบายศรีแก้ว บายศรีทอง บายศรีเงิน รวม
๓ สำหรับ ให้มีเข้าชนเชิงพานรองน้ำกั แฉ่นเวียนเทียน เทียนคิคน้วน
เทียนยอกบายศรี แฉ่นหอมน้ำมันหอมเครื่องบายศรี แลมะพร้าวแก้ว
เบ็คปากทอง ของเคียงให้พร้อม ให้ยกเข้าไปตั้งในพระราชวัง แต่
ณวันจันทร์ เดือน ๕ แรม ๑๕ ค่ำ เพลาย้าย ๓ โมง แล้วให้แต่งบายศรี
ทอง ๓ ชั้น ให้มีขนมเล็กน้อยกล้วยอ้อยหมากพลูเข้าตอกคอกไม้ธูป
เทียน แล้วให้เย็บกะทงเปล้าน้อย ๆ สำหรับยัศร ๓๐ ใบ ให้มีเครื่อง
กระยาบวตสำหรับจะไต่บูชาเทวดา ให้เอาไปส่งให้ โหรเพลาย้ายณวัน
อาทิตย์ เดือน ๕ แรม ๑๓ ค่ำตามรับสั่ง. ๗

๕
ฉบับที่ ๒๓

ด้วยเจ้าพระยาจักรีธรรมาธิราช รัชสังได้เกล้า ฯ สั่งว่า หลวง
โลกทัฬหี ไทรมีชื่อค่านวณพระฤกษ์ทุกเกล้า ฯ ถวายว่า พระฤกษ์จะไต่ตั้ง
มงคลการ ไต่กันต์พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าสุริวงศ์ ๑ พระองค์เจ้า
ไกรสร ๑ พระองค์เจ้าศิริธร ๑ รวม ๓ พระองค์ พระเจ้าหลานเธอ
ในกรมหลวงอิศรสุนทร เจ้าบุษบา ๑ เจ้ากล้วยไม้ ๑ เจ้าวงศ์ ๑ รวม
๓ พระองค์ พระเจ้าหลานเธอ ในกรมขุนเสนาณรงค์ เจ้า (ประ) ยงค์ ๑
รวมทั้งสิ้น ๗ พระองค์ ณพระที่นั่งคสีตมหาปราสาท พระสงฆ์ ๕๐ รูป
จะไต่จำเริญพระพุทธรูปนาคฉนวนเดือน ๖ ขึ้น ๘ ค่ำ ขึ้น ๑๐ ค่ำ ขึ้น ๑๓ ค่ำ
ขุณฺโณเขมฺพจก (พ.ศ. ๒๓๕๖) เพลาย้ายโมง ๑ แล้วจะไต่เชิญพระ
เจ้าลูกเธอพระเจ้าหลานเธอ ซึ่งจะ ไต่กันต์แก้เสกขออกฟังสวดทั้ง ๓ วัน
ครั้นรุ่งขึ้นฉนวนจันทร์ เดือน ๖ ขึ้น ๑๒ ค่ำ เปลาเข้าโมง ๑ กีบ ๓ บาท
แปรพระภักตร์ไปทิศพายัพ เป็นกำหนดพระเกษฉินทฤกษ์จรตพระกรร
บิตพระกรรไกร แล้วพระสงฆ์รับพระราชทานฉนวนถวายเครื่องไทยทาน
แล้วพระฤกษ์จะไต่แก้สมโภชเวียนเทียนพระเจ้าลูกเธอพระเจ้าหลานเธอ
ณพระที่นั่งจกพรรคพิมาน ฉนวนเดือน ๖ ขึ้น ๑๒ ค่ำ ขึ้น ๑๓ ค่ำ ขึ้น ๑๕ ค่ำ
เพลาย้าย ๒ โมง กีบ ๗ บาททั้ง ๓ วันนั้น

ให้เสด็จมาเฝ้าด้วยแว่นฟ้าสำหรับพระราชพิธีตรุษเข้าไต่ตั้งเคียง
หนึ่ง ให้มีเสาชอโครงเพดานมีระบาย กีบเคียงรองพระพุทธรูปด้วย

เตียงหนึ่ง แล้วให้ปลูกศาลเทวดาท่านวันออกศาลหนึ่งลดเป็น ๒ ชั้น
มีตาชแสงปักธงด้วย ปลูกศาลเทวดาแล้วเอาเตียงเข้าไปตั้งให้แล้วแต่
ณวันศุกร์ เดือน ๖ ขึ้น ๙ ค่ำ เพลาเช้า

อนึ่งให้สนมตำรวนออกปลูกเกยลดเป็น ๒ ชั้นรบเสด็จที่พระแกล
ท้ายพระมหาปราสาทท่านวันออกเกยหนึ่ง แล้วให้ปลูกร้านสำหรับสร้าง
ทิมขพระมหาปราสาทวันตกข้างใต้ให้มั่นคงดี แล้วให้เอาเตียง
สำหรับสร้างไปตั้ง ให้มีเสาขอโครงเพดานคาคนผ้าขาวมีระบายทั้ง ๕ ด้าน
เตียงหนึ่ง ให้ทำมาสำหรับพระเจ้าลูกเธอพระเจ้าหลานเธอ พระเสด็จชน
ทางพระแกล ๒ พระแกล ให้เร่งทำให้แล้วแต่ณวันศุกร์ เดือน ๖ ขึ้น ๙ ค่ำ
เพลาเช้า

อนึ่งให้ชาวพระมาลาภาษาแต่งเครื่องกระยาสนาน แลให้เชิญ
พระอำมรงค์แลเครื่องพิไชยสงคราม พระกรรบิต พระกรรไกร ลวดทอง
ลวดเงิน พานรอง เครื่องสร้างพระสนาน ๓ พานรองมะกรูดสมัยย่อย ๓
พานรองใบมะตูมหญ้าแพรก ๓ แลพระอำมรงค์สำหรับทิศ พระมหา
มงคลย่น แลให้เอาสิ่งของทั้งนี้เข้าไปตั้งณเตียงพระมณฑลณวันศุกร์
เดือน ๖ ขึ้น ๙ ค่ำ เพลาเช้า แลให้ถวายพระมหามงคลพระเจ้าลูกเธอ
พระเจ้าหลานเธอทั้ง ๗ องค์ แลให้เชิญพระกลดไปถือน้มน้ำเสด็จออก
ฟังสวดออกเวียนเทียนวันละ ๗ คืนทั้ง ๖ วัน

อนึ่งให้หลวงสำเร็จพระขรรค์ หลวงสรรพอาวุธเชิญพระแสงหอก
องค์ ๓ พระแสงง้าวองค์ ๑๓ พระแสงดาบไทยองค์ ๓ พระแสงทนายย่น

องค์ ๓ รวม ๔ องค์ แลให้เชิญไล่หพันธักหลายทักทองขวางคู่ ๓
ทวน ๒ คัน เข้าไปตั้งณเคียงพระมณฑลแต่เพลาเช้าวันศุกร์ เดือน ๖
ชน ๙ คำ แลให้จัดพระแสงสั่งให้มหาดเล็กเชิญแห่หว่างเครื่องนำ ๓๐
พระองค์ หลัง ๓๐ พระองค์

อนึ่งให้พระอัครเนตร พระศรีสำแดง เชิญพระแสงขึ้นคาบศิลาไป
ตั้งณเคียงพระมณฑลแต่เพลาเช้าวันศุกร์ เดือน ๖ ชน ๙ คำ ๒ องค์
อนึ่งให้พนทองชาวเครื่องพระอภิรมย์ เชิญพระเสมาธิปัตย์ ๑ พระนิตร
ไชย ๑ พระเกวฬาย ๑ รวม ๓ องค์เข้าไปตั้งณเคียงพระมณฑลแต่
เพลาเช้าวันศุกร์ เดือน ๖ ชน ๙ คำ แลให้เชิญเครื่องสูงยกทองแผ่
ลวด ๒ สำรับ แห่นำแห่หลังทั้ง ๖ วัน

อนึ่งให้ส่งฉกาวีเชิญองไชยกระบี่ครุฑไปตั้งณเคียงพระมณฑลคู่ ๑
แลให้นมนต์พระสงฆ์ราชาคณะ ๕๐ รูปจำเวญพระพุทธรูปมนต์เพลาย้ายทั้ง
๓ วัน แลให้รบเภสัชซึ่งคาคค่อวิเสศหมากพลถวายพระสงฆ์ แลให้
เบิกค่ายศิษย์ช่อชาวพระคลังในซ้ายทำสายสัญญาณวงเคียงพระมณฑลเคียง
ที่ทรงสำหรับพระสงฆ์ถอดสวดค้วย

อนึ่งให้ชาวพระคลังศุภรัตเอาอาศนะไปแต่งที่ ถวายพระสงฆ์ให้พอ
๕๐ รูป แลให้เอาผ้าสรงเตรียมมทุกเกล้า ๆ ถวายรบพระหัตถ์ ๕๐ ผืน

อนึ่งให้ ไทรมช่อเตรียมรบเสด็จส่งเสด็จ พระเจ้าลูกเธอ พระเจ้า
หลานเธอ ซึ่งจะโสกันตัวนละ ๗ คน แลให้รบยัตรแลเครื่องยัตรบบูชา

เทวภาคามธรรมเนียม

อนึ่งให้ชาวพระคลังมหาสมบัติเอากระโถนชั้นน้ำไปตั้งถวาย พระ
สงฆ์ให้พอ ๕๐ รูป

อนึ่งให้ชาวพระคลังวิเศษจ่ายผ้าขาวนางเหยี่ยวให้แก่โหร สำหรับ
บูชาลรวงศาลสองท่อน ๆ หนึ่งยาว ๘ ศอก ท่อนหนึ่งยาว ๓ ศอกให้จ่าย
ให้แก่ณวันศุกร์ เดือน ๖ ขึ้น ๘ ค่ำ

อนึ่งให้กรมพระนครบาลเอานางเลิ้งที่ใหญ่ไม่สนิทก็ไปส่งให้ขุนศรี
สยมพรชาน้ำสรง สำหรับจะใส่น้ำพระพุทธมนต์ ๒ คู้ ไบบัวหลวง
สำหรับปักปากหม้อน้ำ ๓๐ ใบ สึงเวียนฟางรองหม้อน้ำ ๕ ขด สึงเวียน
ฟางเช็ดเท้าพระสงฆ์ ๒ อัน ให้เร่งเอาเข้าไปส่งแก่ณวันศุกร์ เดือน ๖
ขึ้น ๘ ค่ำ เพลาเช้า

อนึ่งให้สนมพลเรือน รัชเครื่องขบพระหัตถ์เครื่องทองใหญ่ต่อท่าน
พนักงานช่างในเชิงไปตั้งณวันเดือน ๖ ขึ้น ๘ ค่ำ ขึ้น ๑๐ ค่ำ ขึ้น ๑๑ ค่ำ
ขึ้น ๑๒ ค่ำ เพลาบ่ายวันละสำหรับ เพลาเช้าสำหรับหนึ่ง รวม ๕ วัน
& สำหรับ ให้มีพุ่มเข้าตอกคอกไม้รูปเทียนสำหรับเครื่องให้พร้อม แล้ว
ให้เบิกเสื่ออ่อนต่อพระคลังราชการอยู่เคียงแฉ่งฟ้า ๕ ผืน ปลูกเตียงสรวง
๒ ผืน รวม ๖ ผืน แล้วให้เบิกผ้าขาวต่อชาวพระคลังวิเศษไปปลูกเคียง
สรวงผืนหนึ่ง แล้วให้เบกยหม้อเงิน ๕ คู้ หม้อทองขาว ๕ คู้ ต่อ
ท่านช่างในใสน้ำพระพุทธมนต์ แล้วให้รบพระชันษาพระเจ้าลูกเธอ
พระเจ้าหลานเธอซึ่งจะโสภณคดี ต่อท่านช่างในเชิงไปตั้งณเตียงพระ
มณฑลเพลาเช้าณวันศุกร์ เดือน ๖ ขึ้น ๘ ค่ำ แล้วให้ทาบครหยวก

กล้วยใหญ่สี่มุม ๓ เล็กสี่มุม ๓ คางหมู ๓ รวม ๓ ปีตร สั่งให้โหร
เพลาบายฉนวนอาทิตย์ เดือน ๖ ขึ้น ๑๓ ค่ำ แล้วโหรขมหากเล็กก่อนาย
เวรมหากเล็ก ๑๖ คน มาแต่งตัวเป็นอินทร์เป็นพรหมแห่งเสด็จทั้ง ๖ วัน

อนึ่งให้พระคลังในซ้ายจ่ายค้ายกยให้สังฆการีทำสายสัญญาณให้พ่อ
พระสงฆ์ธอสวท พอวงเคียงพระมณฑล พอวงเคียงสรอง แล้วให้เขา
อ่างเงินไปตั้งสำหรับใส่น้ำชำระเท้าพระสงฆ์คหนึ่ง

อนึ่งให้ลอมพระราชวังสานกระจากใส่เครื่องไทยทานกนกกว้างศอก
๓ นิ้ว ๕๑ ใบ ให้เขาชอบผูกหว่ายยักกระคายงทุกใบ แล้วให้เหล่า
ไมกตสำหรับระโกเย็บกะทงเจิมใส่กระจาก ๓๐๐ ก้า ๆ ละ ๓๐ อัน ให้
เว่งเขาเข้ามาส่งฉนมคบายชาววังแต่ฉนวนพุม เดือน ๖ ขึ้น ๗ ค่ำ แล้วให้
ไพร่ทักน้ำใส่อ่างเงินชำระเท้าพระสงฆ์ทั้ง ๓ วัน

อนึ่งให้พระคลังราชการจ่ายเสื่ออ่อนให้แก่สนมพลเรือนสำหรับอยู่
เคียงแฉวนพา ๕ ฉน อยู่เคียงสรอง ๒ ฉน รวม ๖ ฉน

อนึ่งให้ขุนสิทธิวิชาคชพื่อพราหมณ์ทั้งปวงเข้าไปบอกชาวพระมาลา
ภษาให้ผูกพระฉามรงค์ประจำทิศสำหรับทิศให้คองตามทิศ แล้วให้ถวาย
น้ำกรรน้ำสังข์แล้วไปรบเข้าคอกหน้าเสด็จเมื่อพงสวค ๓ วัน เมื่อสมโภช
เวียนเทียบ ๓ วัน ๆ ละ ๗ คนทั้ง ๖ วัน

อนึ่งให้กรมนายเข้าสารข้อมให้แก่วิเสศหงถวายพระสงฆ์ ๕๐ รูป
เข้า ๒ ถึง ๓๐ ทนาน แล้วให้นายเข้าสารไปส่งท่านข้างในระโกใส่กระจาก

๕๐ กระจก ๗ ละ ๕ ทนาน เป็นเข้า ๑๒ ถึง ๓๐ ทนาน เข้ากันสองราย
เป็นเข้าสาร ๑๕ ถึง ให้เร่งจ่ายให้แต่ฉนวนเสาร์เดือน ๖ ขน ๓๐ ค้า

อนึ่งให้ขุนภักดีอาสา ขุนโยธาภักดี จักทนายเลื้อกหอกไปยก
สำรับของควาหวานถวายพระสังฆมณฑลเข้าฉนวนจันทร์ เดือน ๖ ขน ๓๒ ค้า

๕๐ รูป

อนึ่งให้หลวงมหามณฑลไชยพระแสงขอชนิกค้นไปตั้งณเตียง
พระมณฑลเพลาเข้าฉนวนศักร เดือน ๖ ขน ๘ ค้า

อนึ่งให้หม่องไชย มโหรีพาทย์ แตรสังข์ กลองแขก เข้าไปเตรียม
ประโคมเพลาย้าย ฉนวนเดือน ๖ ขน ๘ ค้า ขน ๑๐ ค้า ขน ๑๑ ค้า ทั้ง ๓ วัน
ครันรุ่งฉนวนจันทร์ เดือน ๖ ขน ๑๒ ค้า เพลาเข้า ให้เตรียมประโคม
อีกเพลาหนึ่ง แลให้เตรียมประโคมเมื่อสมโภชเวียนเทียนฉนวนพระที่นั่ง
จักรพรรดิพิมานฉนวนเดือน ๖ ขน ๑๒ ค้า ขน ๑๓ ค้า ขน ๑๔ ค้า เพลา
ย้ายทั้ง ๓ วัน

อนึ่งให้ขุนศรีสยุมพรเบิกยืมหม้อเงินต่อชาวพระคลังมหาสมบัติ ๔ คู่
เอาหม้อทองขาว ๓ ขน ๓ คู่ ใส่ น้ำพระพุทธรูป แล้วให้รับเอานางเส็ง
ต่อกรมพระนครบาล ๒ คู่ โยบัวหลวงสำหรับยักหม้อน้ำถวายทุกโย
แล้วให้เอาถาดตะไลรองหม้อน้ำ เอาไปตั้งณเตียงพระมณฑลเพลาเข้า
ฉนวนศักร เดือน ๖ ขน ๘ ค้า ครันถึงฉนวนจันทร์ เดือน ๖ ขน ๑๒ ค้า
เมื่อเสกกันนั้น ให้ยกหม้อน้ำพระพุทธรูปซึ่งเอามาตั้งนั้นส่งให้ชาวท
ถวายพระเจ้าลูกเธอ พระเจ้าหลานเธอ ให้สรงเหมือนอย่างทุกครั้ง

อนึ่งให้ชาวพระคลังพิมานอากาศ เขาพระมใหญ่ไปยุบนพระมหา
ปราสาท เขาฉากไปตั้งบนพระมหาปราสาท เพลาเช้าวันศุกร์
เดือน ๖ ขึ้น ๘ ค่ำ แล้วให้เขาพระมใหญ่ไปยุบนพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน
เมื่อสมโภชเวียนเทียน ณ วัน เดือน ๖ ขึ้น ๑๒ ค่ำ ขึ้น ๑๓ ค่ำ ขึ้น ๑๔ ค่ำ
เพลาบ่ายทั้ง ๓ วัน

อนึ่งให้นายเวรมหากเล็ก จัคมหากเล็กทั้ง ๕ เวรส่งให้สนมพลเรือน
แต่งเป็นอินทร์เป็นพรหม รวม ๑๖ คน แล้วให้จกมหากเล็กเชิญพระ
แสงสว่างเครื่องสูงนำหลัง ๑๐ เชิญพชนคนยาวตามเสด็จ ๗ รวม ๑๗ คน
ทั้ง ๖ วัน

อนึ่งให้พนเงินชาวพระราชยาน จักพระราชยาน ๕ องค์ จักเสลี่ยง
๓ องค์ ให้รับเลขต่อพันพรมิ พันเทพราชมาทามพระราชยานองค์ละ ๓๐ คน
๕ องค์ ๕๐ ทามเสลี่ยงองค์ละ ๘ คน ๓ เสลี่ยง ๒๔ คน รวม ๖๔ คน
รับเสด็จส่งเสด็จพระเจ้าลูกเธอพระเจ้าหลานเธอพงสวต แลสมโภชเวียน
เทียนวันละ ๗ องค์ทั้ง ๖ วัน

อนึ่งให้ชาวทเตรียมเคียงพระราชยาน เคียงพระเสลี่ยงพระเจ้าลูก
เธอพระเจ้าหลานเธอเสด็จเมื่อทรงพงสวต เมื่อสมโภชเวียนเทียน
วันละ ๕ คนทั้ง ๖ วัน

อนึ่งให้หลวงแก้วพระคลังสวนส่งใบตองตานสำหรับเย็บกระทงของ
กระทงแห่ง ๒๐ มัด ๆ ละ ๓๐ ยอด สัก ๓๐ มัด ๆ ละ ๑๕ ยอด
มลากอลุกใหญ่สำหรับแกะรูปสัตว์ใส่บายศรี ๑๕๐ ใบ ให้เร่งเอามาส่ง
ณ ทิมดาบชาววัง ณ วันเสาร์ เดือน ๖ ขึ้น ๓๐ ค่ำ

อนึ่งให้นายเวรปลัดเวรพระเจ้าลกเออพระเจ้าหลานเธอซึ่งโสภณค
 นัน เหาพรมพระเชนยทในเข้ามาแต่งรบเสด็จ เมื่อเสด็จพงสวตทั้ง ๓ วัน
 อนึ่งให้ขบไมยณเกาะวไปเตรียมหน้าเสด็จเมื่อเสด็จพงสวตเสด็จ
 โสภณค เสด็จเวียนเทียนวันละ ๗ คนทั้ง ๖ วัน

อนึ่งให้มหาดไทยกลาโหม หมายบอกข้าทูลลออง ๗ ผู้ใหญ่ผู้น้อย
 ฝ่ายทหารพลเรือนให้พร้อมกันรบแวนสมโภชเวียนเทียน พระเจ้าลกเออ
 พระเจ้าหลานเธอ ฅพระที่นั่งจักรพรรดิพิมานณวันเดือน ๖ ขึ้น ๑๒ ค่ำ
 ๕ ขึ้น ๑๓ ค่ำ ๕ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เพลาย้าย ๒ โมงกับ ๗ ยาททั้ง ๓ วัน

อนึ่งให้ราชทัณฑ์เชิญพระสาร์วิกรธาค พระไชยเจ้าไปตั้งณเคียง
 พระมณฑลเพลาเช้า ณวันศุกร์ เดือน ๖ ขึ้น ๘ ค่ำ

อนึ่งให้พันพุมิ พันเทพราช เกณฑ์เลขส่งให้พันเงินชาวพระราช
 ยาน ห้ามพระราชยานองค์ละ ๑๐ คน ๕ องค์ ๕๐ คน ห้ามพระเสลี่ยง
 องค์ละ ๘ คน ๓ เสลี่ยง ๒๔ คน รวม ๖๔ คน ให้เกณฑ์ส่งให้แก่ณวัน
 พฤหัสยก เดือน ๖ ขึ้น ๘ ค่ำ

อนึ่งให้พระราชมานเกณฑ์ขบกลองชนะ ๓๐ คู่ ๒๐ คน แตรวงอิน ๓
 คู่ แตรฝรั่ง ๒ คู่ รวม ๕ คู่ ๓๐ คน สังข์ ๑ คน รวม ๓๓ คนแต่ทั้ง ๖ วัน

อนึ่งเกณฑ์ข้าทูลลออง ๗ เคียงพระราชยานเคียงพระเสลี่ยงองค์
 ละ ๕ คน ๗ องค์ ๒๘ คน ให้มาเคียงแต่ทั้ง ๖ วัน

อนึ่งให้คว ๕ ชาววังกากขเควของสูงหน้า ๒ คน

อนึ่งให้ทานพนักงานข้างในแต่งเควของขพระหัตถ์เควของทองใหญ่

ให้มีพุ่มเข้าตอกคอกไม้ปลูกเทียนสำหรับเครื่องให้พร้อม ส่งให้สนม
 พลเรือนเชิญไปตั้งณวันเดือน ๖ ขึ้น ๙ ค่ำ ขึ้น ๑๐ ค่ำ ขึ้น ๑๓ ค่ำ ขึ้น ๑๒ ค่ำ
 เพลาย้ายวันละสำหรับ ๓ วัน ๓ สำหรับ เพลาเช้าสำหรับ ๑ รวม ๕ สำหรับ
 แล้วให้แต่งเครื่องกระยาตนาให้ครบส่งให้สนมพลเรือน แต่ณวันศุกร์
 เดือน ๖ ขึ้น ๙ ค่ำ เพลาย้ายให้ทันเข้าพระมณฑล แล้วให้เชิญพระ
 ชันษาพระเจ้าลูกเธอพระเจ้าหลานเธอซึ่งจะโสกันต์ ส่งให้สนมพลเรือน
 เชิญไปตั้งด้วย แล้วให้ทำเทียนให้สนมพลเรือนสำหรับตามกลางคืน
 หนักเล่มละ ๖ สติง คืบละ ๒๐ เล่ม ๓ คืบเป็นเทียน ๖๐ เล่มอย่าให้ขาดได้

อนึ่งให้วิเสศกลางของคาวของหวานแต่งสำหรับถวายพระสงฆ์เพล
 เช้าณวันจันทร์ เดือน ๖ ขึ้น ๑๒ ค่ำ ของคาว ๕๐ สำหรับ ๗ ละสลึงเพียง
 ของหวาน ๕๖ สำหรับ ๗ ละสลึง แล้วให้เบิกเข้าสารซ้อมต่อกรมนามา
 หุงถวายพระสงฆ์ ๒ ถึง ๓๐ ทนาน

อนึ่งให้วิเสศนอกแต่งบายศรีแก้ว บายศรีทอง บายศรีเงินรวม ๓
 สำหรับให้มีเข้าชนเชิงพานรองน้ำวัก แฉวนเวียนเทียน เทียนปักแฉวน
 เทียนขอกบายศรี แฉงหอมน้ำมันหอม มะพร้าวแก้ว เครื่องบายศรี
 เย็บปากทองของเคียงให้พร้อม แล้วให้ยกเขาไปตั้งณพระที่นั่งจักรพรรดิ
 พیمانณวัน เดือน ๖ ขึ้น ๑๒ ค่ำ ขึ้น ๑๓ ค่ำ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เพลาย้ายให้
 ทันฤกษ์ ๒ โมงกับ ๗ บาททั้ง ๓ วัน แล้วให้แต่งบายศรีทอง ๓ ชั้น
 ใส่ขนมเล็กน้อยกล้วยอ้อยหมากพลูปลูกเทียนเข้าตอกคอกไม้ แล้วให้
 เย็บกระทงเป่าน้อย ๆ สำหรับบัตร ๓๐ ใบ ให้มีเครื่องกระยาตนาสำหรับ

จะโดยชาเทวคา ให้เอาเข้าไปส่งให้แก่โหรแต่เพลาย้ายวันอาทิตย์
เดือน ๖ ขึ้น ๑๓ ค่ำ

อนึ่งให้วิเสศหมากพลแต่่งเกสซอชองคาคถวายพระสงฆ์วันเดือน ๖
ขึ้น ๙ ค่ำ ขึ้น ๑๐ ค่ำ ขึ้น ๑๓ ค่ำ ขึ้น ๑๒ ค่ำ เพลาย้ายวันละ ๕๐ ชอง

เพลเข้า ๕๐ ชอง แล้วให้แต่งน้ำชาถวายพระสงฆ์ทั้ง ๔ เปลา

แต่ให้เจ้าพนักงานทั้งนเตรียมการให้พร้อมเหมือนอย่างโสกันต์ทุก
ครั้งตามรับสั่ง.



ฉบับที่ ๓

ด้วยเจ้าพระยาศรีธรรมาธิราช รัชสังใส่เกล้า ๆ สั่งว่า ซึ่งสั่งไป
 แต่ก่อนจะตั้งมณฑลการไล่ก้นต์พระเจ้าลูกเธอพระเจ้าหลานเธอ ๗ พระองค์
 จะไล่ก้นต์สวดฉวนเดือน ๖ ขน ๘ คำ ขน ๓๐ คำ ขน ๓๑ คำ รุ่งชนฉวนจันทร์
 เดือน ๖ ขน ๓๒ คำจะไล่ไล่ก้นต์นั้น หลวงโลกทัฬหีอุปถุกษาสมเด็จ
 พระพนรัตนค่านวณพระฤกษ์ทุกเกล้า ๆ ถวาย จะไล่ตั้งมณฑลการไล่ก้นต์
 พระเจ้าลูกเธอพระเจ้าหลานเธอเหลือมออกไป จะไล่ตั้งสวดฉวนเดือน ๖
 แรม ๔ คำ แรม ๕ คำ แรม ๖ คำเพลาย้าย รุ่งชนฉวนพฤษศยศเดือน ๖
 แรม ๗ คำเพลาชะโมง ๑ กัษ ๓ บาท แปรพระภักตร์ไปทิศอีสาน เป็น
 กำหนดพระเกษนิทฤกษ์จรกพระกรรวิก พระกรรโกกร ครนรุ่งชนฉวน
 เดือน ๖ แรม ๗ คำ แรม ๘ คำ แรม ๙ คำ เพลาย้าย ๒ โมงกัษ ๗ บาท
 พระฤกษ์จะไล่สวดโกชเวียนเทียน ๓ วันนั้น ให้มหาคไทยกลาโหมหมาย
 ขอกเจ้าพนักงานทั้งปวงเหมือนอย่างสั่งมาแต่ก่อนให้ทั่วจงทุกพนักงาน
 ตามรัชสัง กลาโหมเวรนายวิสุตรมณเฑียร มหาคไทยเวรนายแก้วน

เกณฑ์หลวง ห้ามพระราชยานองค์ละ ๓๐ คน ๔ องค์ ๕๐ คน
 ห้ามพระเสลี่ยงองค์ละ ๘ คน ๓ เสลี่ยง ๒๔ คน พันเงินคุม ๓ เชิญ
 เกรืองสูงเกรือง ๕ ชั้น บังพระสุริย์ บังแทรก รวม ๒ สำรับ ๕๕ คน
 พันทองคำ ๓ เคียงพระราชยาน ๔ องค์ เคียงพระเสลี่ยง ๓ องค์ ๆ ละ
 ๕ คน ๗ องค์ ๒๘ คน เชิญพระแสงหว่างเกรืองสูงนำ ๖ หลัง ๕ รวม
 ๓๐ คน เป็นอินทร์ ๘ เป็นพรหม ๘ รวม ๓๖ คน กากัษเกรืองสูง ๒ คน
 กลองชนะว่า ๒ กลอง ๘ กัษ ๑๘ คน รวม ๒๐ คน แครองอน ๓ กัษ แครองฝรั่ง
 ๒ กัษ รวม ๕ กัษ ๓๐ คน สั่งขี ๓ รวมทั้งสิ้น ๑๘๗ คน.

ฉบับที่ ๔

ด้วยเจ้าพระยาศรีธรรมาธิราช รัชสังใส่เกล้าฯ สังกว่า หลวงโลกที่ป
 ไหรมชอก้านวณพระฤกษ์ทุกเกล้าฯ ถวายว่า พระฤกษ์จะไต่ตั้งมงคล
 การโสกันต์พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสมภุ ๓ พระองค์เจ้าคุณภู ๓
 พระองค์เจ้าหญิง ๓ พระองค์เจ้าสมา ๓ พระองค์เจ้าสังข ๓ พระองค์
 เจ้าว ๓ รวม ๖ พระองค์ ณพระที่นั่งศิวพิมลมหาปราสาทพร้อมในพระราช
 พิพิธภัณฑสถาน แลพระเจ้าหลานเธอซึ่งจะโสกันต์นั้น จะเสด็จออก
 ทรงฟังสวดพระพทธมนต์ ณวันเดือน ๕ แรม ๑๑ ค่ำ แรม ๑๒ ค่ำ แรม
 ๑๓ ค่ำ เพลาย้าย ๓ โมงทั้ง ๓ วัน ครั้นถึงณวันเสาร์ เดือน ๕ แรม
 ๑๕ ค่ำ บุกญเขยงศก เพลาย้ายมืองรุ่งแล้วโมง ๑ กีบ ๓ บาท พระเจ้า
 หลานเธอจะไต่แปรพระภักตร์ไปทิศทักษิ เป็นกำหนดพระเกษนิทฤกษ์
 จรดพระกรรบิด พระกรรไกร พระสงฆ์ในพระราชพิธี ๖๕ รูปจะไต่รับ
 พระราชทานฉนั้นแล้วจะไต่ถวายไทยทาน ครั้นเพลาย้ายโมง ๑ กีบ ๕ บาท
 พระฤกษ์จะไต่ตั้งบายศรีแก้ว บายศรีทอง บายศรีเงิน สมโภชเวียน
 เทียนพระเจ้าหลานเธอ เพลาย้ายณวันเสาร์ เดือน ๕ แรม ๑๕ ค่ำ
 เปลาหนงนั้น

ให้สนมตำรวง นอกปลุกบ้านสงขลนทมชพระมหาปราสาทค่านวัน
 ตกวันข้างใต้ ให้มันคง แล้วให้เอาเตียงขนไปตั้งสำหรับพระเจ้าหลาน
 เธอโสกันต์แล้วจะไต่สง แลเตียงนั้นให้มีเสาขอโครงเพดานผ้าขาวมี
 ระบายรอบทั้ง ๕ ด้าน ให้ปลุกเหมือนอย่างทุกครั้ง ให้ปลุกให้แล้ว
 แต่ณวันเดือน ๕ แรม ๑๕ ค่ำ

อนึ่งให้ชาวพระมาลาญา พระแสงตน แต่งเครื่องพระกระยาसन
 แล้วให้เชิญพระอำมรงค์ พระกรรบิต พระกรวไกร แลลวดทองลวดเงิน
 พายทองพายเงิน แลเขนยรองพระกร นลองพระองค์ แลพระภูษา
 แล้วให้รับมงคลย่น ถวายพระเจ้าหลานเธอเมื่อเสด็จออกทรงฟังสวดพระ
 พุทธมนต์ทั้ง ๖ พระองค์ แล้วให้ทพานรองเครื่องกระยาसन ๓ พาน
 รองมะกรูดส้มข่อย ๓ พานรองใบมะขุมหญ้าแพรก ๓ แลพระอำมรงค์
 สำหรับทิศ

อนึ่งให้สนมพล เรือนเบ็ก ยมหม้อเงินต่อท่านข้างในใส่หน้าพระพุท
 มนต์ไปตั้ง ๘ คู่ แลให้ทำขั้วตรหยวงกล้วย ๔ มุม ใหญ่ ๓ น้อย ๓
 คางหมู ๓ รวม ๓ บัตรสั่งให้ ไหรแต่ฉนวนเดือน ๔ แรม ๓๓ ค่ำ เพลาบ่าย
 ให้เบิกเสื่ออ่อนต่อพระคลังราชการยแต่ยงที่สร้างด้วย แลให้รับพระ
 ชันษาพระเจ้าหลานเธอ ซึ่งจะได้ใส่กันตต่อท่านข้างใน เชิญไปตั้ง
 ณเตียงพระมณฑลให้ทันตั้งนางกายฉนวนพุดม เดือน ๔ แรม ๓๓ ค่ำ

อนึ่งให้ขุนสิทธิศาสตร์พราหมณ์ทั้งปวงเข้าไปบอกชาวพระมาลา
 ญาให้ผูกพระอำมรงค์ประจำทิศให้คองตามทิศ แลให้รคนำกรรหน้า

สังข์ แลให้เตรียมไปรยเข้าตอกวันละ ๖ คน เมื่อเสด็จออกทรงฟังสวด

อนึ่งให้ขยไม้บณเตาเระวมาเตรียมมรับเสด็จ เมื่อออกทรงฟังสวด
 วันละ ๖ คนทั้ง ๓ วัน

อนึ่งให้ไหรมชอรับบัตรต่อสนมพลเรือน แลให้เตรียมมรับเสด็จ
 ส่งเสด็จเมื่อทรงฟังสวดวันละ ๖ คน

อนึ่งให้ลอมพระราชวังสำนักกระพาคณกวางศ์อกหนึ่ง ๒๕ ใบ ให้
 เข้าขอขมูกหวายขี้ตกระพาคงทุกใบ อย่าให้เอากระพาคปาฎิโมกข์มา
 ส่งเป็นอันขาดที่เดียว ให้เร่งสำนักกระพาคอื่นมาส่งณทิมคายชาววังแต่
 ๑๖ เดือน ๕ แรม ๑๒ ค่ำ

อนึ่งให้กรมนายเข้าสารสำหรับใส่กระพาค ๓ ละ ๕ ทนาน กระ
 พาค ๒๕ ใบ เป็นเข้าสาร ๑๖ ถึง

อนึ่งให้วิเสศนอกแต่งบายศรีแก้ว บายศรีทอง บายศรีเงิน รวม
 ๓ สำหรับ ให้มีเข้าขันเชิงพานรองน้ำวัก แวนเวียนเทียน ๓ คึกแวน เทียน
 ขอบบายศรี แขงหอมน้ำมันหอมเครื่องบายศรี มะพร้าวแก้วเป็ตปาก
 ทองของเคียงให้พร้อม ให้ยกไปตั้งแต่วันศุกร์ เดือน ๕ แรม ๑๔ ค่ำ
 เพลาบ่ายโมง ๑ กย ๕ บาท แล้วให้แต่งบายศรีทอง ๓ ชั้น ให้มีขนม
 เล็กขนมน้อยกล้วยอ้อยหมากพลู เข้าตอกตอกไม้ขลุ่ยเทียน แล้วให้เขียน
 กระตงน้อย ๓ สำหรับขี้ต ๓๐ ใบ ให้มีเครื่องกระบายวตสำหรับจะได้
 ขุชาเทวดา ให้เอาไปส่งให้ ไทรแต่เดือน ๕ แรม ๑๓ ค่ำ เพลา
 บ่ายอย่าให้ขาดได้

อนึ่งให้พระคลังราชการ จ่ายเสื่ออ่อนให้สนมพลเรือนสำหรับปูที่
 สรงให้พอ แลให้เจ้าพนักงานเตรียมการให้พร้อมจงทุกพนักงาน
 ตามรับสั่ง.

ฉบับที่ ๕

ด้วยเจ้าพระยาวรนาพิพิธ ผู้ว่าที่สมุหนายก รัชสังใส่เกล้า ฯ
 สั่งว่า ทลวงโลกที่แปล ไหรมชอคำนวดพระฤกษ์ทุกเกล้า ฯ ถวายว่า
 พระฤกษ์จะไต่ตงมงคลการโสกันต์พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้านรากร ๑
 พระองค์เจ้าดวงจักร ๑ พระเจ้าหลานเธอ ในกรมพระราชวังบวร ฯ เจ้า
 สุธิด ๑ เจ้าบัว ๑ เจ้ายุก ๑ เจ้าคุณภู ๑ พระเจ้าหลานเธอ ในกรม
 ทลวงอิศรสุนทร เจ้าพระอภัย ๑ พระเจ้าหลานเธอ ในกรมทลวงนรินทร์
 รณเรศ เจ้าสมพงษ์ ๑ พระเจ้าหลานเธอ ในกรมชนพิทักษมนตรี เจ้า
 ยม ๑ เจ้าพลข ๑ รวม ๓๐ พระองค์ ณพระที่นั่งศิวามหาปราสาท
 พระสงฆ์ ๕๐ รูปจะไต่จำเวียนพระพุทธรูป ณเคื่อน ๑๓ ชั้น ๕ คำ
 ชั้น ๕ คำ ชั้น ๖ คำ บัชวตลศก (พ.ศ. ๒๓๕๗) เวลาบ่าย ๒ โมง
 ๖ บาท แล้วจะไต่เชิญพระเจ้าลูกเธอ พระเจ้าหลานเธอ ซึ่งจะโสกันต์
 เสกข์ออกฟังสวดทั้ง ๓ วัน ครนรุ่งชนธวันพฤหัสบดี เคื่อน ๑๓ ชั้น ๗ คำ
 เพลารุ่งแล้วโมงกับยบาท ๑ แปรพระภักตร์ไปทิศอีสาน เป็นกำหนด
 พระเกษฉินทฤกษ์ จรดพระกรรบิด พระกรรไกร แล้วพระสงฆ์จึงรับ
 พระราชทานฉัน ถวายเครื่องไทยทาน แล้วพระฤกษ์จะไต่สมโภช
 เวียนเทียนพระเจ้าลูกเธอ พระเจ้าหลานเธอซึ่งโสกันต์ณพระที่นั่งจกพรรดิ
 พیمان ณเคื่อน ๑๓ ชั้น ๗ คำ ชั้น ๘ คำ ชั้น ๘ คำ เพล่าบ่าย ๒ โมง ๓ บาท
 ทั้ง ๓ วันนั้น

ให้ ๕ คำรวงเอาเคียงแวนฟ้าสำหรับพระราชพิธีกรยเข้าไต่ตงเคียง
 ทนง ให้มีเสาชอโศกรเพทานมีระบาย กับเคียงรองพระพุทธรูปด้วย

เตียงหนึ่ง แล้วให้ปลุกศาลเทวดากำนตวันออกศาลหนึ่งลดเป็น ๒ ชั้น
มีคานขแสงขกชิงควย ให้ปลุกศาลเทวดาแล้วเอาเตียงเข้าไปตั้ง ให้
แล้วแต่ณวันเดือน ๑๓ ขน ๕ ค่ำ เพลาเช้า

อนึ่งให้สนมตำรวนออกปลุกเกยลดเป็น ๒ ชั้นรับเสด็จที่พระแกล
ท้ายพระมหาปราสาทกำนตวันออกเกยหนึ่ง แล้วให้ปลุกร้านทรงทมข
พระมหาปราสาทกำนตวันตกข้างใต้ให้มันคงคี่ แล้วให้เอาเตียงสำหรับ
ทรงไปตั้ง ให้มีเสาข้อโครงเพดานทากผ้าขาว มีรบายทงสีคาน
เตียงหนึ่ง ให้ทำมาสำหรับพระเจ้าลูกเธอ พระเจ้าหลานเธอ จะเสด็จ
ขนทางพระแกล ๒ แกล แล้วให้เอาม่านขาวผูกเตียงที่ทรง ๓ ผืน
ให้เร่งทำให้แล้วแต่ณวันเดือน ๑๓ ขน ๕ ค่ำ เพลาเช้า

อนึ่งให้ชาวพระมาลาภาษาแต่งเครื่องพระกระยาสำนาน แลให้เชิญ
พระอัมรงค์ แลเครื่องพิไชยสงคราม พระกรรบัต พระกรรไกร
ลวดทอง ลวดเงิน พายทอง พายเงิน พานรองเครื่องทรงสำนาน พาน
รองมกรุกสีมขอย พานรองใบมะตูมหญ้าแพรก แลพระอัมรงค์
สำหรับทศ กยพระมงคลย่น แลตักแต่งการให้พร้อม ให้เอาเข้าไปตั้ง
ณเตียงพระมณฑล แต่ณวันเดือน ๑๓ ขน ๕ ค่ำ เพลาเช้า แลให้
ถวายพระมงคลย่นพระเจ้าลูกเธอ พระเจ้าหลานเธอทั้ง ๓๐ พระองค์
แล้วให้เชิญพระกลดไปกั้นเมื่อเสด็จออกฟังสวด เมื่อเสด็จออกเวียน
เทียนวันละ ๓๐ พระองค์ทั้ง ๖ วัน

อนึ่งให้หลวงสำเร็จพระขรรค์ หลวงสรรพอาวุธ เชิญพระแสง
หอกองค์ ๓ พระแสงง้าวองค์ ๓ พระแสงดาบไทยองค์ ๓ พระแสง

ดาบยี่บนองค์ ๓ รวม ๕ องค์ แลให้เชิญไล่หพนสักหลาทหัททของขวาง
 คี่ ๓ ทวน ๒ คัน เข้าไปตั้งณเคียงพระมณฑลแต่เพลเข้าณวันเดือน
 ๑๓ ขึ้น ๔ ค่ำ

อนึ่งให้พระอัครเนศวร หลวงศรีลำแดง เชิญพระแสงยี่บนองคาศิลา
 ไปตั้งณเคียงพระมณฑล แต่เพลเข้าณวันเดือน ๑๓ ขึ้น ๔ ค่ำ ๒ องค์

อนึ่งให้แสงสารพายทศ เชิญพระแสงขอ ๓ เชิญชนักตัน ๓
 ไปตั้งณเคียงพระมณฑล เพลเข้าณวันเดือน ๑๓ ขึ้น ๔ ค่ำ

อนึ่งให้พันทองชาวเครื่องพระอภิมย์ เชิญพระเสมาธิปัต ๓ พระ
 ฉัตรไชย ๓ พระเก้าวพาย ๓ รวม ๓ องค์ เข้าไปตั้งณเคียงพระมณฑล
 แต่เพลเข้าณวันเดือน ๑๓ ขึ้น ๔ ค่ำ

อนึ่งให้สังฆการี เชิญองไชย กระบี่ครุฑ ไปตั้งณเคียงพระมณฑล
 คู่หนึ่ง แลให้นิมนต์พระสังฆราชาคณะ ๕๐ รูป จำเรียพระพุทธร
 มนต์เพลาย้ายทั้ง ๓ วัน แลให้รับเภสัชองค์าคค้อวิเสศหมากพลววย
 พระสงฆ์ แลให้เบิกกายทิพย์ต่อพระคลังในซ้ายทำสายสิญจน์วงเคียง
 พระมณฑล วงเคียงที่สร้าง สำหรับพระสงฆ์ถอสวดด้วย

อนึ่งให้ชาวพระคลังศุภรัต เอาอาคเนย์ไปแต่งทถววยพระสงฆ์
 ให้พอ ๕๐ รูป แลให้เอาผ้าสยงเตรียมมตุลเกล้า ๆ ถววยขพระหัตถ์
 ๕๐ ผืน

อนึ่งให้ ไทรมชอเตรียมรับเสด็จเสด็จพระเจ้าลูกเธอ พระเจ้า
 หลานเธอซึ่งจะเสด็จณวันละ ๑๐ พระองค์ แลให้รับขจรแลเครื่องขจร

บุชาเทวคาตามธรรมเนียม

อนึ่งให้ชาวพระคลังมหาสมบัติ เอากระโถน ชันน้ำ ไปตั้งถวายพระ
สงฆ์ให้พอ ๕๐ รูป

อนึ่งให้ชาวพระคลังวิเสศ ฆ่าผ้าขาวนางเหยยวให้แก่โหรสำหรับ
พยากรณ์ สำหรับรองศาล ๒ ท่อน ๆ หนึ่งยาว ๘ ศอก ท่อนหนึ่งยาว ๓
ศอก ให้จ่ายให้แก่ฉนวนเคียน ๓๓ ชน ๕ คำ

อนึ่งให้กรมพระนครบาล เอานางเล็งที่ใหญ่ให้สนิทค้ำส่งไปให้
แก่ขุนศรีสยามพรชาน้ำสรง สำหรับจะใส่น้ำพระพุทธรมณฑ์ ๒ คู่ ใบบัว
หลวงสำหรับปักปากหม้อน้ำ ๓๐ ใบ ส่งเวียนฟางรองหม้อน้ำ ๕ ขด
ส่งเวียนฟางเช็ดเท้าพระสงฆ์ ๒ อัน ให้เร่งเอาเข้ามาส่งแก่ฉนวนเคียน ๓๓
ชน ๕ คำ เพลาเช้า

อนึ่งให้สนมพลเรือนรับเครื่องขบพระหัตถ์ เครื่องทองใหญ่ ต่อท่าน
พนักงานข้างในเชิญไปตั้งฉนวนเคียน ๓๓ ชน ๕ คำ ชน ๕ คำ ชน ๖ คำ
เพลาบ่ายวันละสำหรับ ชน ๗ คำ เพลาเช้าสำหรับ ๓ รวม ๕ วัน ๕ สำหรับ
ให้มีฟุ่มเข้าคอกคอกไม้สำหรับเครื่องให้พร้อม แล้วให้เบิกเลื้อยอ่อน
ต่อพระคลังราชการอยู่เคียงแวนฟ้า ๕ ผืน ไปเคียงสงฆ์ ๒ ผืน รวม ๖ ผืน
แล้วให้เบิกผ้าขาวต่อชาวพระคลังวิเสศ ไปปักเคียงสรงผืนหนึ่ง แล้วให้
เบิกยืมหม้อเงิน ๕ คู่ หม้อทองขาว ๕ คู่ รวม ๑๐ คู่ ต่อท่านข้างในใส่น้ำ
พระพุทธรมณฑ์ แล้วรับพระชันษาพระเจ้าลูกเธอ พระเจ้าหลานเธอ
ซึ่งจะได้โสภณต่อท่านข้างใน เชิญไปตั้งณเคียงพระมณฑลเพลาเช้า
ฉนวนเคียน ๓๓ ชน ๕ คำ แล้วให้ทำขั้วครหยาถกด้วยใหญ่สี่มุม ๓ เล็ก

สัมม ๑ คางหม ๑ รวม ๓ บัตร ส่งให้ ไทรเพลาถ่ายฉนวนเดือน ๑๓
ชน ๖ คำ

อนึ่งให้พระคลังในซ้าย จ่ายท้ายทียบให้สังฆการีทำสายสัญญา
ให้พ่อพระสงฆ์ออสวต วงเคียงพระมณฑล วงเคียงสง แล้วให้เอา
ช่างเงินไปตั้งสำหรับใส่น้ำชำระเท้าพระสงฆ์ ๓

อนึ่งให้ล้อมวังสานกระจากสำหรับใส่เครื่องไทยทาน กนกวาง
คอก ๓ นิ้ว ๕๑ ใบ ให้เข้าขอบปีกกระจากหางทุกใบ แล้วให้เหลาไม้
กลัดสำหรับจะไต้เย็บกระทางเข็มใส่กระจาก ๓๐๐ กำ ๆ ละ ๓๐ อัน ให้
เร่งเอาเข้ามาส่งณทิมคาศาววงฉนวนเดือน ๑๓ ชน ๕ คำ แล้วเกณฑ์
ไพร่ตักน้ำใส่อ่างเงินชำระเท้าพระสงฆ์ทั้ง ๓ วัน

อนึ่งให้พระคลังราชการ จ่ายเสื้ออ่อนให้แก่สนมพลเรือนสำหรับ
ปูเคียงแว่นฟ้า ๔ ผืน ปูเคียงสง ๔ ผืน รวม ๘ ผืน

อนึ่งให้ขุนสัทธาตชพอพราหมณ์ทั้งปวงเข้าไปบอกชาวพระมาลาภาษา
ให้ผูกพระธำมรงค์ประจำทิศสำหรับทิศให้ต้องตามทิศ แล้วให้ถวาย
น้ำกรต น้ำสังข์ แล้วให้ไปรยเข้าตอกน้ำเสด็จเมื่อฟังสวด ๓ วัน เมื่อ
สมโภชเวียนเทียน ๓ วัน ๆ ละ ๓๐ คน ทั้ง ๖ วัน

อนึ่งให้กรมหน้าจ่ายเข้าสารซอมให้แก่วิเสศหุงถวายพระสงฆ์ ๕๐ รูป
เข้า ๒ ถึง ๓๐ ทนาน แล้วให้เอาเข้าสารไปส่งท่านข้างในระไต้ใส่กระจาก
๕๐ กระจาก ๆ ละ ๕ ทนาน เป็นเข้า ๑๒ ถึง ๑๐ ทนาน เข้ากัน ๒ ราย
เป็นเข้าสาร ๑๕ ถึง ให้เร่งจ่ายให้แต่ฉนวนเดือน ๑๓ ชน ๖ คำ

อนึ่งให้ขุนภักดีอาสา ขุนโยธาทักษิ จักทนายเลือกหอกไปบงการรับ
ของท้าวหวานถวายพระสงฆ์เพลเช้าฉวนเคอน ๓๓ ขน ๗ ค่า ๕๐ รูป

อนึ่งให้หมองไชย มโหรีขพาทย แตรสังข์ กลองแขก เข้าไป
เตรียมประโคมเพลาย่ำฉวนเคอน ๓๓ ขน ๔ ค่า ขน ๕ ค่า ขน ๖ ค่า
ทั้ง ๓ วัน ครั้นรุ่งฉวนเคอน ๓๓ ขน ๗ ค่า เปลาเช้าให้เตรียม
ประโคมอีกเพลหนึ่ง แลให้เตรียมประโคมเมื่อสมโภชเวียนเทียนพระ
พระทรงจักรพรรดิพมมานฉวนเคอน ๓๓ ขน ๗ ค่า ขน ๘ ค่า ขน ๙ ค่า
เพลาย่ำทั้ง ๓ วัน

อนึ่งให้ขุนศรีสยมพร เขิกยมหม้อเงินต่อชาวพระคลังมหาสมบัติ
๔ คู่ เอาหม้อทองขาว ๓ ชั้น ๓ คู่ ใส่น้ำพระพุทธรณ์ แลให้รับ
เอานางเลิ้งต่อกรมพระนครบาล ๒ คู่ ไบยัวหลวงสำหรับขี้คปากหม้อน้ำ
จุกทุกใบ แลให้เอาถาดตะไลรองหม้อน้ำเอาไปตั้งณเคียงพระมณฑล
เพลเช้าฉวนเคอน ๓๓ ขน ๔ ค่า ครั้นถึงฉวนเคอน ๓๓ ขน ๗ ค่า
เมื่อเสกกันคนั้น ให้ยกน้ำพระพุทธรณ์ซึ่งเอามาตั้งสั่งให้ชาวท้าว
พระเจ้าลูกเธอ พระเจ้าหลานเธอให้สร้างเหมือนอย่างทุกครั้ง

อนึ่งให้ชาวพระคลังพมมานอากาศเอาพรมใหญ่ไปปู เอาฉากไป
ตั้งบนพระมหาปราสาทเพลเช้าฉวนเคอน ๓๓ ขน ๕ ค่า แลให้เอา
พรมใหญ่ไปปูณพระที่นั่งจักรพรรดิพมมาน เมื่อสมโภชเวียนเทียนฉวน
เคอน ๓๓ ขน ๗ ค่า ขน ๘ ค่า ขน ๙ ค่า เปลาบ่ายทั้ง ๓ วัน

อนึ่งให้ชาวพระราชยาน จักเสด็จงารับเสด็จเจ้าชังระโสกนัต
๓๐ องค์ ให้มาเตรียมรับเสด็จส่งเสด็จแต่ณวันเดือน ๓๑ ขึ้น ๕ ค่ำไป
จนณวันเดือน ๓๑ ขึ้น ๘ ค่ำ เพลาย้าย

อนึ่งให้ชาวทเตรียมมเคียงพระเสด็จพระเจ้าลูกเธอ พระเจ้าหลาน
เธอ เมื่อทรงฟังสวด เมื่อสมโภชเวียนเทียนวันละ ๓๐ คนทั้ง ๖ วัน

อนึ่งให้นายเวร ปลัดเวร พระเจ้าลูกเธอ พระเจ้าหลานเธอซึ่งจะ
โสกนัตนั้น เอาพรม เอาเชนยทในเข้ามาแต่งทรวเสด็จในฉากเมื่อทรง
ฟังสวดพระพทอนนตทั้ง ๓ วัน

อนึ่งให้พระแก้วพระคลังสวน ส่งใบตองตานีสำหรับเย็บกระทง
รองกระทงก แห่ง ๒๐ มัด ๆ ละ ๓๐ ยอด สด ๓๐ มัด ๆ ละ ๑๕ ยอด
มลากอลุกใหญ่สำหรับแกะรูปสัตว์ใส่บายศรี ๑๕๐ ใบ ให้เร่งเอามาส่ง
ณทิมคาศาวววงณวันเดือน ๓๑ ขึ้น ๕ ค่ำ

อนึ่งให้ขมไม้ขมเขาวัวไปเตรียมนำเสด็จเมื่อเสด็จฟังสวด เสด็จ
โสกนัต เสด็จเวียนเทียน วันละ ๓๐ คนทั้ง ๖ วัน

อนึ่งให้มหาดไทย กลาโหม หมายบอกข้าทูลลของ ฯ ผู้ใหญ่
ผู้น้อยให้พร้อมกันรับแวนสมโภชเวียนเทียนพระเจ้าลูกเธอ พระเจ้าหลาน
เธอ ณพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน ณวันเดือน ๓๑ ขึ้น ๘ ค่ำ ขึ้น ๘ ค่ำ
ขึ้น ๘ ค่ำ เพลาย้าย ๒ โม่งกัย ๓ ยาททั้ง ๓ วัน

อนึ่งให้ราชบัณฑิต เชิญพระสารวักรกาศ พระนัครไชยเข้าไป
ทงณเคียงพระมณฑล เพลาเช้าณวันเดือน ๓๑ ขึ้น ๕ ค่ำ

อนึ่งให้ท่านพนักงานช่างในแต่งเครื่องขยพระหัตถ์เครื่องทองใหญ่
 ให้มีพุ่มเข้าดอกกอกไม้ชูปเทียนสำหรับเครื่องให้พรอม ส่งให้สนม
 พลเรือน เชิญไปตั้งณวนเคียน ๓๓ ชน ๔ คำ ชน ๕ คำ ชน ๖ คำ เพลา
 บ่ายวันละสำรับ ๓ วัน ๓ สำรับ รุ่งชนณวนเคียน ๓๓ ชน ๗ คำ เพลา
 เข้าอีกสำรับหนึ่ง แล้วให้แต่งเครื่องกระยาสนานให้ครบ ส่งให้สนม
 พลเรือนแก้ณวนเคียน ๓๓ ชน ๔ คำ เพลาบ่าย ให้ทนต์เข้าพระมณฑล
 แล้วให้เชิญพระชันษาพระเจ้าลูกเธอ พระเจ้าหลานเธอซึ่งจะโสภณศักดิ์
 ส่งให้สนมพลเรือนเชิญไปตั้งด้วย แล้วให้จ่ายเทียนให้สนมพลเรือน
 สำหรับตามกลางคนหนักเล่มละ ๖ สติง คนละ ๒๐ เล่ม ๓ คนเป็น
 เทียน ๖๐ เล่มอย่าให้ขาดได้

อนึ่งให้วิเสศกลางของคาวของหวาน แต่งสำรับถวายพระสงฆ์
 เพลาเช้าณวนเคียน ๓๓ ชน ๗ คำ ของคาว ๕๐ สำรับ ๗ ละสลึงเพอง
 ของหวาน ๕๐ สำรับ ๗ ละสลึง ให้มีขนมจันน้ำยาด้วย แล้วให้แยก
 เข้าสารช่อมค้อกรมนามาทรงถวายพระสงฆ์ ๒ ถึง ๓๐ ทนาน

อนึ่งให้วิเสศนอกแต่งบายศรีแก้ว บายศรีทอง บายศรีเงิน รวม
 ๓ สำรับ ให้มีเข้าชนเชิงพานรองนำวกแวนเวียนเทียน ๗ คืบแวน
 เทียนขอตบายศรี แขนงหอมน้ำมันหอม มะพร้าวแก้ว เครื่องบายศรี
 เบ็ดปากทองของเคียงให้พรอม แล้วให้ยกเข้าไปตั้งณพระที่นั่งจักรพรรดิ
 พیمانณวนเคียน ๓๓ ชน ๗ คำ ชน ๘ คำ ชน ๙ คำ เพลาบ่ายให้ทนต์

ฤกษ์ ๒ โมงกบ ๓ ขาททั้ง ๓ วัน แล้วให้แต่งบายศรีทอง ๓ ชั้น ให้
 มีขนมเล็กน้อย กล้วยน้อยหมากพลู กล้วยเทียนเข้าตอกดอกไม้ แล้ว
 ให้เขียนกระทงเปล่าน้อย ๆ สำหรับขีตริ ๓๐ ใบ ให้มีเครื่องกระยาบวค
 สำหรับจะโกบายชาเทวดา ให้เอาเข้าไปส่งให้แก่โหรแต่เพลาย้ายฉวัน
 เดือน ๑๓ ขึ้น ๖ ค่ำ แต่บายศรีทองนั้นให้ส่งฉวันเดือน ๑๓ ขึ้น ๗ ค่ำ
 แล้วเอาขันเชิงพานรองน้ำวักแว่นเวียนเทียน ๆ คิคแว่นให้มาตั้งณเคียง
 พระมณฑลด้วย

อนึ่งให้วิเสศหมากพลู แต่งเกสรชองคาคถวายพระสงฆ์ฉวัน
 เดือน ๑๓ ขึ้น ๕ ค่ำ ขึ้น ๕ ค่ำ ขึ้น ๖ ค่ำ เพลาย้ายฉวันละ ๕๐ ชอง
 ขึ้น ๗ ค่ำ เปลาเช้า ๕๐ ชอง แล้วให้แต่งน้ำชาถวายพระสงฆ์ ฉวัน
 เดือน ๑๓ ขึ้น ๕ ค่ำ ขึ้น ๕ ค่ำ ขึ้น ๖ ค่ำ เปลาย้ายทั้ง ๓ วัน ครั้นรุ่ง
 ขึ้นเดือนเดือน ๑๓ ขึ้น ๗ ค่ำ เปลาเช้า ให้แต่งน้ำชาถวายพระสงฆ์อีก
 เปลาหนึ่งให้พร้อม เหมือนอย่างโสกันต์ทุกครั้งตามวิธีสั่ง.

ฉบับที่ ๒

ณวันเดือน ๓๑ ขึ้น ๕ ค่ำ ปีชวดศก (พ. ศ. ๒๓๕๗) เพลาย้าย
 โมง ๓ ฉิมทนายเรือนมาบอก ว่า ท้าววรจันทร์สั่งว่าซึ่งพระเจ้าลูกเธอ
 พระเจ้าหลานเธอ โสภณิศจะทรงพระเสด็จขึ้นในหงส์ไฉ่ คงทรงเสด็จ
 แต่พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้านรากร พระองค์เจ้าดวงจักร ๒ พระองค์
 ทรงทงเสด็จพงสวดพระพุทธรูป ทรงทงเสด็จสมโภชเวียนเทียน รวม
 ๒ วัน เมื่อฉิมบอกนั้นต่อหน้า ๆ พลณ ๆ มหาศไทย ต่อหน้า ๆ พลณ ๆ
 กรมวัง ต่อหน้าพระยาม้าเรือกัก ต่อหน้าพระยาธิเบศร์โกษา นิ่ง
 อยู่ด้วย.

ฉบับที่ ๗

๑ กว๊วยเจ้าพระยาจักรีธรรมาธิราช รัชสังใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณา
 ไปรคเกล้าฯ สั่งว่า หลวงโลกทัฬหีโรดมมีชื่อค่านวณพระฤกษ์ทุกเกล้าฯ
 ถวาย ว่าพระฤกษ์จะไต่ตั้งพระราชพิธีมงคลการโสกันต์ สมเด็จพระเจ้า
 ลูกเธอ เจ้าฟากนครราชสีมาพระที่นั่งสุทไธสน์มหาปราสาท จะไต่ตั้ง
 พระราชพิธีสงฆ์พรหมมณเฑียรมณีน พระสงฆ์ ๕๐ รูป จะไต่เจริญพระ
 พุทธมนตรวนเดือน ๕ ขึ้น ๑๕ ค่ำ แลแรมค่ำ ๓-๒ ค่ำ ยะโรงสัมฤทธิศก
 เพลาย้าย ๒ โมง ๖ บาท จะไต่เชิญเสด็จสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าฯ
 ซึ่งจะโสกันต์ แห่เสด็จฟังพระสงฆ์สวดพระพุทธานต์ ๓ วัน ครั้นรุ่ง
 ขึ้นเดือนศกขึ้น ๕ แรม ๓ ค่ำ เพลาย้าย ๑ โมง ๓ บาทพระฤกษ์จะไต่
 จรดพระกรรวิตกรรไกร แปรพระภักตร์ไปทิศอากาศเหนือเป็นกำหนดพระ
 เกษณินทฤกษ์ จรดพระกรรวิตกรรไกรแล้วจะไต่เชิญเสด็จและนิมนต์
 พระสงฆ์ไปรคหน้าพระพุทธานต์ สรงน้ำบนพระแท่นเชิงเขาไกรลาศ
 น้ำออกจากปากราชสีห์ แล้วพระสงฆ์กลยชนไปรับพระราชทานฉน์
 ครั้นนวันเดือน ๕ แรม ๓ ค่ำ ๕ ค่ำ ๕ ค่ำ เพลาย้าย ๒ โมง ๘
 บาท พระฤกษ์จะไต่แห่สมโภชเวียนพระแท่นนถพระที่นั่งสุทไธสน์มหาปรา
 สาท ๓ วันเป็นค้ำรบ ๖ วัน

ให้ชาวพระราชยานเชิญพระราชยานเข้าไปทางถนนท้องถนนประค
 สอน ไปประทับรับเสด็จณเกยพระที่นั่งในพระราชวัง ให้แบ่งกระบวนแห่
 เข้าไปกับพระราชยาน ตั้งกระบวนในพระราชวังรับเสด็จ

กระบวนนำ

คู่แห่ ^๘ เต็กศักดิ์สูง ๗๐ ^{๕ ๒ ๕} ถอดตนเชือกปลายเชือก ๕ ^๕ รวม ๗๕

แตรฝรั่ง ๕ แตรวงนอก ๕ ^๕ สังข์ ๓ ^๕ รวม ๘

เครื่องสูง ^๕ ๒๖ ^๕ บังพระสรีร์ ๓ ^๕ รวม ๒๙

เชิญพระแสงหว่างเครื่อง ๕ ^๕ เชิญพระกลศ ๓ ^๕ ชับไม้ขมเขากว้าว ๒

รวม ๗

พราหมณ์ไปรยเข้าตอก ๓ ^๕ พราหมณ์ถอดตอกไม้ ๓ ^๕ รวม ๖

เคียงพระราชยาน ๓๒

อินทรพราหมณ์ ๓๖

ทามพระราชยาน ๓๐

รวม (กระบวนนำ) ๓๖๗ คน

กระบวนหลัง

เครื่องสูง ๘

เชิญพระแสง (หว่างเครื่อง) ๒

รวม (กระบวนหลัง) ๑๐ คน

รวมทั้งสิ้น ๓๗๗ คน

ครั้นเสด็จลงพระราชยาน ให้เข้าสังข์ คู่แห่หนึ่งประนมมือ สิ้น
เสียงสังข์เข้าแตร สิ้นเสียงแตรสารวัตรกรับ คู่แห่กราบถวายบังคม
พร้อมกัน สารวัตรกรับให้ลูกขนเฑาะฟาดกระเด็น ถ้าจะเดินเร็วให้สารวัตรกรับให้
เดินเร็วไป ครั้นออกไปถึงประตูราชสำราญให้เข้าสังข์แตรชน คู่แห่ซึ่ง
ตั้งกระบวนไว้รับเสด็จอยู่นอกประตู

คู่แท้ผู้ใหญ่ ๘๐

แตรวง ๒๖ แตรฝรั่ง ๑๖ รวม ๔๒

กลองชนะ ๔๐

รวมทั้งสิ้น ๑๖๓ คน กราบถวายบังคมแล้วลุกขึ้นบรรจบกับตน

เชือกคอกกับเครื่องสูงเป็นกระบวนเดียวกัน แห่ตามทางขักราชวัตรฉัตร
 เบญจรงค์รายทางไป ถึงมุมโรงแสงข้างใต้ ให้เข้าสังขแตรครึ่งหนึ่ง
 ครั้นไปถึงมุมพระระเบียงวัดพระศรีรัตนศาสดารามข้างใต้ ให้เข้าสังขแตร
 ครึ่งหนึ่ง ครั้นไปถึงขอมเมตงศิษกรให้เข้าสังขแตรครึ่งหนึ่ง ถึงประตู
 กลางพระระเบียงข้างเหนือให้เข้าสังขแตรครึ่งหนึ่ง ถึงประตูवेशโยศวิ
 เข้าสังขแตรครึ่งหนึ่ง ครั้นเข้าประตูพินานไชยศรีเข้าสังขแตรครึ่งหนึ่ง
 เลี้ยวตามถนนไปนำทิมค้ายตำรวจใน ถึงมุมโรงนาฬิกาข้างตะวันตกให้
 เข้าสังขแตรครึ่งหนึ่ง คู่แท้ยกมือประนมพร้อมกันทุกครั้ง ครั้นถึง
 กำแพงแก้วพระมหาปราสาทให้คู่แท้ผู้ใหญ่ตรงขึ้นไปตามประตูกำแพง
 แก้วพระมหาปราสาท แต่แตรวงแตรฝรั่งกลองชนะซึ่งมีได้เข้าไปใน
 พระราชวังนั้น ให้หยุดอยู่ในราชวัตรเหนือประตูกำแพงแก้วพระมหา
 ปราสาทด้านตะวันออก คู่แท้ตั้งนั้นให้เลี้ยวตามถนนริมกำแพงแก้วลงไป
 ข้างใต้ ถึงเกยแล้วเลี้ยวออกไปหว่างกระถางต้นไม้ตรงไปเข้าเขาไกร
 ลาศ ปลายเชือกคู่แท้ข้างใต้หมายเอาฉัตรมุมข้างใต้ ปลายเชือกคู่แท้
 ข้างเหนือหมายเอาฉัตรกระโถนาคข้างเหนือ หยุดอยู่ที่ ๒ แฉวให้แยก
 แฉวออกไว้ ให้กว้างแล้วให้หนึ่งลงผืนหน้ากลับเข้ามาข้างเกยทั้ง ๒ แฉว

และเครื่องสูง แตรฝรั่งแตรงอนสังข์ เชิญพระแสง กระทบหน้าซ่งเข้า
ไปในพระราชวังนั้น ให้ตามค้อนให้เด็กเข้าไปกลางหว่างแถว ค้อนให้เด็ก
นั้นให้นั่งตามกระบวน ผืนหน้ากลบเข้าไปข้างเกยให้พร้อมกัน

ครั้นพระราชยานประทับเสด็จขึ้นเกย พระราชยานค้อนเคียง อินทร
พรหม เชิญพระกลศ บังพระสุริย์ ชัยไม้ พราหมณ์เลี้ยวตามค้อนให้
เด็กไปหว่างค้อน ให้หยุดอยู่ในค้อนให้ตามกระบวน แล้วจึงเข้าสังข์แตร
ฆ้อง แตรงอนแตรฝรั่งซ่งอวยรมีกาแพงแก้วกเข้าชนพร้อมกันตามแตร
งอนแตรฝรั่งนั้น สารวคตกรวย ค้อนให้กราบถวายบังคมพร้อมกัน ชาว
นาฬิกาเอาเสื้อผ้าลาดพระบาทประชิดเสด็จแต่เกยไปจนถึงอุฒจนททนายพระ
มหาปราสาท และเครื่องสูง เชิญพระแสงหลังนั้นตรงขึ้นไปตามประตู
กาแพงแก้วพระมหาปราสาทตามค้อนให้ผู้ใหญ่ นางแตงตัวสระตรงไป
ตามถนนเข้าประตูพรหมภักตร์ผายขวาเข้าในพระราชวัง แล้วจึงให้ยก
เอาค้อนให้เด็กกลับมาตามทางเข้าไปตั้งกระบวน อยู่มณกระถางต้นไม้ตรง
ประตูศาลาพระมหาปราสาท แล้วค้อนให้ผู้ใหญ่จึงมาตั้งกระบวนค้อนเด็ก
ออกไป เครื่องสูง แตรฝรั่ง แตรงอน สังข์ เชิญพระแสง ชัยไม้
พราหมณ์ กระทบหน้าซ่งให้เขาตามกระบวน ผืนหน้ากลบเข้าไปข้างเกย
ให้พร้อมกัน ถ้าพระสงฆ์สมัสสวตพระพุทธรูปมณฑลแล้ว ชาวพระราชยาน
เชิญพระเสลี่ยงน้อยรบเสด็จมาแต่อุฒจนทพระมหาปราสาท เชิญพระ
ราชยานใหญ่เข้าประทับรบเสด็จณเกย

ครั้นเสด็จลงพระราชยานแล้ว เข้าสังข์เข้าแตร สารวคตกรวย ค้อน
ให้กราบถวายบังคมพร้อมกัน ครั้นสารวคตกรวยให้ลูกขนเค็นไปตาม
ทางซ่งให้มานั้น ครั้นถึงประตูราชสำราญให้ค้อนให้ผู้ใหญ่ตรงไป ให้

หยุดทั้งกระบวนอยู่หน้าโรงหล่อวงกลาง ให้แยกออกเป็น ๒ แถว
 กลับหน้าเข้ามา และแตรฝรั่งแตรงอนซึ่งอยู่ในกระบวนนอกนั้นให้ตรงไป
 ตามคู่แห้วใหญ่ หยุดอยู่ในคู่แห้วตามกระบวน ผืนหน้ากลับเข้ามา
 เหมือนกันกับคู่แห้ว ครั้นพระราชยานถึงประตูราชสำราญแล้ว เข้าสังข์
 เข้าแตรงอนแตรฝรั่ง สारวตทกรับ คู่แห้วใหญ่กราบถวายบังคมพร้อม
 กัน คู่แห้วเล็กก็เคาะเครื่องสูง เชิญพระแสง แตรงอน แตรฝรั่ง สังข์
 อินทรพรมคู่เคียงแห้วเสด็จเข้าไปในพระราชวัง แลเครื่องสูง เชิญพระ
 แสงหลังตามเสด็จเข้าไปด้วยตามกระบวนซึ่งแห้วออกมานั้น ครั้นถึง
 เสด็จแล้วเชิญพระราชยานกลับออกมาตามท้องถนน กระบวนแห้ว
 แห้วหลังก็กลับออกไปพร้อมกัน.

ให้เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิราช เข้าไปจัดแจงในพระราชวัง พระยา
 ยมราช อยู่จัดแจงที่ประตูราชสำราญข้างนอก เจ้าพระยามหาเสนา
 อยู่จัดแจงที่ประตูวิเศษไชยศรีข้างใน เจ้าพระยาธรรมา อยู่จัดแจงที่เกย
 พระมหาปราสาท

แต่เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิราช ๑ เจ้าพระยามหาเสนา ๑ พระยา
 ยมราช ๑ ให้ตามกระบวนไปด้วย ๑

-
- ๑ ข้าราชการผู้ใหญ่ซึ่งปรากฏนามในมหาอรรถสังข์นี้ คือ
 เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิราช บุญรอด ต้นสกุล บุญรัตพันธุ์
 เจ้าพระยามหาเสนา บั้น ต่อมาเป็นเจ้าพระยาอภัยราชา บิดาเจ้าพระยา
 บดินทรเดชา สิงห์เสนี
 เจ้าพระยาธรรมา ๑ สด
 พระยายมราช บุญมา ต่อมาเป็นเจ้าพระยามหาเสนา เป็นพี่เจ้าพระยามหา
 เสนา บุณนาค

ครั้นถึงณวันศุกร เดือน ๔ แรม ๓ ค่ำ เพลาเช้า ตามกระบวน
 มาถึงที่แล้วให้ ไปอยู่เขาไกรลาส เจ้าพระยาศรียรรมาธิราชอยู่จัดแจง
 มุมตวันออกข้างใต้ เจ้าพระยามหาเสนาอยู่จัดแจงมุมตวันออกข้างเหนือ
 เจ้าพระยาธรรมาอยู่จัดแจงมุมตวันตกข้างใต้ พระยายมราชอยู่จัดแจงมุม
 ตวันตกข้างเหนือ ครั้นไล่กันไปแล้วถวายผ้าสรง เส็ด็จกลับเข้าไปทาง
 ประตูท้ายพระ เส็ด็จเลยไปทรงตักบาตรที่ศาลาท้ายพระมหาปราสาท
 สนมพลเรือนผูกม่านสักคอกันแต่กำแพงแก้วมาจนถึงพระมหาปราสาทตรงเข้า
 ในพระราชวัง ทรงตักบาตรที่ศาลาริมพระราชมณฑลเศียร จึงเชิญพระ
 ราชยานกษัตริย์เคียง เกรียงสูง แตรสังข์ ขยับไม้ เชิญพระแสง อินทร
 พรหม ไปตั้งกระบวนสงฆ์ไว้เตรียมรับเสด็จอยู่ณเกยเขาไกรลาสข้าง
 ตวันออก แตรวงอณ แตรฝรั่ง กลองชนะ นั้นให้ไปอยู่น่าพระราชวัง
 นั่งกลายาตแต่โรงนาฬิกาไปจนถึงมุมทิมตายุชั้นใน แต่คั่นนั้นให้ไป
 ตั้งกระบวนอยู่ ผู้ใหญ่อยู่นอกประตูพิฆานไชยศรี เต็กอยู่ในประตู
 พิฆานไชยศรี

ครั้นทรงบาตรแล้วเสด็จกลับออกมาทางเส็ด็จเข้าไปนั้น ชาวพระ
 ราชยานเชิญพระเส็ด็จยงนอชเข้าประตยรับเสด็จณประตูท้ายพระ ครั้น
 เส็ด็จขึ้นทรงพระเส็ด็จยงแล้ว ขยับไม้ พรหมณนำเส็ด็จ เจ้าพระยาศรีย
 ธรรมาธิราช ๑ เจ้าพระยาธรรมา ๑ คู่ ๑ พระยายมราช ๑ พระยา
 รัชมณฑลเศียร ๑ คู่ ๑ รวม ๒ คู่ เคียงพระเส็ด็จยงไปสร่งน้ำ ณแท่นเชิง

เขาไกรลาศ สมเด็จพระเจ้าหลานเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนอิศราณรัช เป็น
 พระอิสริยยศ เสด็จขึ้นไปทรงเครื่องอยู่บนเขาไกรลาศชั้นแท่นขมบก ชาว
 วังเอาม่านลายทองแม่ลาวทพนสักทลาคผกขังรอมทั้ง ๕ คำน แล้วเอา
 ม่านพันทองคาคพุ่มเข้ายัดที่บนขมบกไขทั้ง ๕ คำน ชาววังคอยชักไข
 ข้างละคน แล้วเอาเสื่ออ่อน พรม พระยภรณ์ใหญ่ พระเชนยลาย กระจ
 ขวนแต่งที่ขมบก พนชั้นแท่นขมบกชาววังไปเสื่อ ตั้งเคียง สนมพล
 เรอนไปพรม คู่เคียงไปคอยเคียงเข้ากระบวนชงตั้งสงขไว้นั้น แต่ขยไม่
 พราหมณ์ อยู่ในที่ตรง ตรงแล้วชพอพราหมณ์ถวายน้ำกรต น้ำสังข์
 แล้วเสด็จเขาในพลับพลาเปลื้องเครื่อง ทรงผลัดพระภูษาเสื่อผาดอกแล้ว
 ทรงผลัดพระภูษาเสด็จขึ้นบนยอดเขาเผ่าพระอิสริยยศ ๗ เสด็จลงไปริยถึง
 กลางบันไดนาค ขึ้นไปถึงชั้นพระแท่นพระอิสริยยศเสด็จขึ้นไปเข้าในขมบก
 ชาววังชักม่านไขยัด สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ ๗ เสด็จเลี้ยวไปทรงเครื่อง
 ทมมควนตกข้างเหนือ ชาวพระภูษามาตาประทับพระองค์เสร็จแล้ว จึง
 เสด็จขึ้นไปเผ่าพระอิสริยยศ ชาววังชักม่านไขยัดทั้ง ๕ คำน พระอิสริยยศ
 จำเวญพรประทานแล้ว สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ ๗ เสด็จกลับลงไปข้าง
 ทวนออก ขยไม่ พราหมณ์ ไปเข้ากระบวน

ครั้นเสด็จถึงเกยทรงพระราชยานแล้ว จึงเข้าสังข์ คู่แท้ประนม
 มือพนมพรหมกัน สงขเสียงสังข์เขาเตร แตรสงขเสียงแล้วสารวักตกรวย
 ให้กราบถวายบังคมพรหมกัน ๓ ทน ครั้นสารวักตกรวยให้ลูกขนเตน
 พรหมกัน แตรองอน แตรฝรั่ง กลองชนะ ซึ่งอยู่นำพระราชวังให้เข้า

ขรรค์แตรสังข์ในกระบวนนั้น แต่กลองชนะนั้นให้ระโคมไปกว่าจะเวียน
แล้ว ครั้นเวียนเขาโกลาศซ้ายไปขวา ๓ รอบแล้ว คู่แห่งตรงไปออก
ประตูพิฆานไชยศรี เสด็จกลับเข้าไปพระราชวังไปเข้าประตูราชสำราญ
ตามทางเห็นมานั้น.

ให้ ผู้เข้ากระบวนเห็นแลผู้ใด ใจคองทำตามหมายรับสั่งมานั้น ถ้ามี
แจ้งให้ไปตามกรมวัง

ให้มหาดไทย กลาโหม พระสัสดี หมายบอกให้ทั่วอย่าให้ขาด
ไปตามรับสั่ง.

ฉบับที่ ๘

หมายรับสั่งพระราชพิธีโสกันต์ในรัชกาลที่ ๓

๑ ท้ายเจ้าพระยาธรรมา รัชสังใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
สั่งว่า หลวงโลกทีป ขุนโชติพรหมา ขุนเทพากรณ์ ไหรมช้อค่านวณ
พระฤกษ์ทุกเกล้าฯ ถวาย ว่าพระฤกษ์จะได้ตั้งพระราชพิธีมงคลการ
โสกันต์พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าโสมนันต์ บนพระที่นั่งสุทิตมหา
ปราสาท จะได้ตั้งพระราชพิธีสงฆ์ พราหมณ์ พร้อมกัน พระสงฆ์ ๓๐ รูป^๑
จะได้เจริญพระพุทธมนต์ ฌวันก่อน ๕ แรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ ขึ้นค่ำ ๓
ขึ้น ๒ ค่ำ ยัมเมยอัฐศก (พ. ศ. ๒๓๘๘) เพลาย้ายโมง ๓
จะได้เชิญเสด็จพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าโสมนันต์ ซึ่งจะโสกันต์
แห่งเสด็จมาทรงฟังสวดพระพุทธมนต์ ๓ วัน ครั้นรุ่งขึ้นฌวันจันทร์เดือน ๖
ขึ้น ๓ ค่ำ เพลาเช้า โมง บาท พระฤกษ์จะได้จัดพระกรวยักษ์
พระกรวยักษ์ แปรพระภักตร์ไปสู่มงคลทิศ ตามกำหนดพระเกษฉินท
ฤกษ์ราชประเพณีโสกันต์ แล้วจะได้เชิญเสด็จไปรงน้ำพระพุทธมนต์
ครั้นเพลาย้าย ๒ โมง จะได้แห่งเสด็จมาสมโภชเวียนเทียนณพระที่นั่งสุทิต
มหาปราสาทนั้น

ให้กรมเสกษียายขวาเวียงเกษฉินท ราชวัตร รำนนำ ล้อมทสร
ฉัตรทอง ๔ ฉัตรเงิน ๒ ฉัตรนาก ๒ รวม ๘ ราชวัตร ไม่จริงทรง

๑ ในหมายเหตุไม่ปรากฏมีจำนวนพระสงฆ์ เทียบเคียงเอาตามที่เคยมีมา.

เอาทรายมาเกลี่ยแต่ข้าง ๆ ให้เอาน้ำประอย่าให้เป็นฝุ่นได้ ทำให้คุดอก
 ทางเห็นน แล้วให้เกณฑ์ชาตลลของ ๆ ผู้ใหญ่ผู้น้อย ทหารพลเรือน
 เลอกจัดบุตรหลานทรูปร่างงามคคคระกอายุ ๕ ปี ๓๐ ปี ๓๑ ปี ๓๒ ปี ๓๓ ปี
 แลค้แต่ต่างภาษา ค้แต่ผู้ใหญ่เครื่องสูง กลองชนะ แตร สังข์ เกณฑ์
 บุตรข้าราชการคคคระกแต่ทรงฟังสวด แต่โสกันต์ นุ่งสมบักทองขาว
 ชายกรวยเสอกกรวยขาวใส่เกววมงคลย่นขาว แห่กลับจากโสกันต์ แห่
 สมโภชเวียนพระเทียน นุ่งสมบักลายมีสนับเพลาเสอกกรวยแดง ๘๐ บุตร
 ทหารฝรั่งแม่ันบนแต่ทรงฟังสวด แต่โสกันต์ ใส่เสื้อขาวกางเกงขาว
 แห่กลับจากโสกันต์ แห่สมโภชเวียนพระเทียน ใส่เสื้อสีกางเกงสี
 ถอดย่นทำทวยไม้ ๒๐ จินบุตรเจ้าภาษิกรมท่าชายแต่ทรงฟังสวด แห่
 โสกันต์ แต่งตัวอย่างนายตะเภาใส่หมวกมีกู๋ แห่กลับจากโสกันต์ แห่
 สมโภช แต่งตัวอย่างงัว ๒๐ บุตรแขกเทศ กรมท่าขวาแต่ทรงฟังสวด
 แห่โสกันต์ ใส่เสื้อจีบเอวขาว กางเกงขาวคาคเจียรบาท ใส่เสื้อจีบเอว
 ผ้าโพกขาว แห่กลับจากโสกันต์ แห่สมโภช ใส่เสื้อจีบเอวลี กางเกงสี
 คาคเจียรบาท ๒๐ บุตรอาสาจามแต่ทรงฟังสวด แห่โสกันต์ นุ่งจีบผ้ายก
 คาคย่นเห็น่ง ใส่เสื้ออย่างมลายูพินผ้าตะบิต เห็นขกฤษ ๒๐ หลวงทิพรัคษา
 หลวง หลวง หลวง ค้นเชือกปลายเชือกเค็ก
 ทรงฟังสวด โสกันต์ ใส่สนับเพลาสมบักทองขาวชายกรวย เสอกกรวย
 ลำพอกขาว กลับจากโสกันต์ สมโภชสนับเพลา สมบักลาย เสอกกรวย

๐ ที่ชื่อว่า ๓ คนตงนี้ มีชื่อปรากฏต่อไปข้างหลัง คือจมนอินทประพาศ ๐ จมน
 ศวราชบุตร ๐ จมนเทพสุรินทร์ ๐

แดง ลำพอกแดง ๔ มหาตเล็ก ค่ำให้ ๓๒๐ ส้าววัก ๑๒ พระแสง
 หว่างเครื่อง ๒ แห่ทรงฟังสวด แห่ไสกนัต สันยเพลาสมย์กทองขาว
 ชายกรวย เสือกรวยลำพอกขาว กลัษากไสกนัต สมโภชสันยเพล
 สมย์กลาย เสือกรวยลำพอกแดง ๓๓๘ อินทร์ ๘ เครื่องเขี้ยวพรม ๘
 เครื่องแดง นุ่งสมย์กลาย แห่ทรงฟังสวด แห่ไสกนัต แห่สมโภช
 เหมือนกัน ๑๖ บรรดาค่ำแห่มหาตเล็ก ให้ห้วหม่น นายเวร จำ หุ้มแพร
 จักเลือกสรรมหาตเล็กทรวง่างามดี สูงต่ำให้เท่ากัน แล้วให้จดทนาย
 จักเชลยไปหัดโมงครุ่ม หักกลาตไม้ไว้ให้พร้อม พระนรินทร์เสน
 พระศรีสหเทพ หลวง.....หลวง..... ๒ ต้นเชือกปลายเชือก ผู้ใหญ่
 ทรงฟังสวด ไสกนัต สันยเพลาสมย์กทองขาวชายกรวย เสือกรวย
 ลำพอกขาว กลัษากไสกนัต สมโภช สันยเพลาสมย์กลาย เสือ
 กรวยลำพอกแดง ๔ (ตรงนคณฉยบชาตเสยตอน ๓)
 แล้วเสร็จ เสกขไปสร้งนำบนทสร้งบนชาลาพระมหาปราสาทค้ำันตัวนออก
 เฉียงเหนือ สร้งเสร็จเสกขกลบชนพลบปลาเปลของเครื่อง เปลของ
 ฉลของพระองค์ เปลของพระภุษา แล้วทรงเครื่องแดงพระองค์ทรงพระ
 มหามงกุฎอย่างพระราชกุมาร เสกขบนเกยทรงพระราชยานแห่กลับ
 เข้าในพระราชวังทางประตูราชสำราญเหมือนอย่างแห่ฟังสวดทุกวัน

๒ ต้นเชือกปลายเชือกปรกฏชื่อต่อไปข้างหน้า

คือจำมหาตเล็กฝ่ายพระราชวัง

กรรณรุ่งชนธวนเดือน ๒ ชน ๕ คำ ๕ คำ ๖ คำ เพลาย้าย ๒ โมง

๓ บาท พระฤกษ์จะไต่ตั้งกระบวนแห่มาสวม โภชเวียนพระเทียบชนพระ
 ทิ้งกลีศมหาปราสาท (นั้น) เครื่องเล่นสมโภช ๓ วัน เป็นคำรบแห่
 ๒ วัน ๗ เปลา แลกระ(บวนแห่เพลาส์ตั้ง) สมโภชนั้นเข้าทางประตู
 ชนงคัลลา ออกทางประตูราชสำราญทั้ง ๓ วัน (กระบวนนำ) ไปตั้ง
 กระบวนอยู่นอกประตูราชสำราญตรงพระที่นั่งสุทธาสวรรค์ คู่แห่อยู่ข้าง
 นอก นำรวพระนรินทร์เสนี ๑ พระศรีสหเทพ ๑ รวม ๒ มหาคเล็ก
 จำสรวีต ๑ จำจิตรนกุล ๑ จำนิตย์ ๑ จำเนตร ๑ รวม ๔ สรวีต ๑๒
 ต้นเชือกปลายเชือก ๘ คู่แห่ ๑๑๒ กลองชนะ ๔๐ จำป์ ๑ จำกลอง ๖
 สรวีต พิณลูเสนี ๑ พิณเทพศกดิ์ ๑ แตรวงอิน ๒ แถว ๒๐ แตร
 ฝรั่ง ๒ แถว ๑๖ สรวีต (เสนห์) ราชชา ๑ ปรัตราศ ๑ ซอเผ่า ๒๐
 รวมทั้งสิ้น ๒๘๐ คน คอยรับประตูสุนทรทวาร คู่แห่ที่จะแห่ไปรับเสด็จ
 ทางประตูชนงคัลลา ถึงพระตำหนักตั้งกระบวนแห่ในพระราชวัง คู่แห่
 รับเสด็จในจีน ๒๐ ฝรั่ง ๒๐ แขนกมลายู ๒๐ แขนกเทศ ๒๐ สรวีตเด็ก
 ปลัดวงวงนำ ๑ บตรข้าราชการคี่ะทุก ๘๐ ต้นเชือกปลายเชือก
 หลวงพิทักษ์ ๑ จมนอินทประพาศ ๑ จมนศรีราชบุตร ๑ จมนเทพ
 สุรินทร์ ๑ มหาคเล็กเชิญพระแสงหว่างเครื่อง ๒ ภาษามาลาอยู่งาน
 พระกลศ ๑ แตรวงอิน ๕ แตรฝรั่ง ๕ สังข์ ๒ สรวีต ๒ ซิมไม้
 บัณเฑาะว์ ๒ พราหมณ์ฆ้องสังข์ ๒ พราหมณ์ไปรับเข้าตอกคอกไม้ ๒
 ไหรไปรับเข้าเปลือกรเข้าสาร ๒ ขุนนาง (คู่) เคียงพระราชยาน ๑๖

อินทร์พรหม ๑๖ หามพระราชยานนาย ๑ โไพร์ ๑๒ เครื่องสูงนำ ๗ ชั้น ๒
 ห้าชั้น ๑๐ บังแทรก ๓๐ กรมวังคุมเครื่อง ๒ หลัง ๗ ชั้น ๒ ห้าชั้น ๕ บัง
 พระสุรย์ ๓ พักโยก ๑ รวมทั้งสิ้นเท็ก ๑๖๐ ผู้ใหญ่ ๑๐๐ ข้าหลวง ๗๐
 เปน ๓๕๐ คน คู่แห่งกระบวนนเขาไปรับเสด็จทางประตูนงคัลลาถึงพระ
 ตำหนักพระราชยานประทับเกย^๑ เสด็จขึ้นพระราชยานแล้วเข้าส่ง^๒ คู่
 แห่งประนมมือ สิ้นเสียง (ส่งขเขา) แคร่ สิ้นเสียงแคร่สารวัคคกรับ
 สามทศแห่งกรายถวายบังคมพร้อมกัน ๓ คน แล้วสารวัคคกรับให้คู่แห่ง
 เคนพร้อมกัน เครื่องสูงหลังเคนแล้ว ข้าหลวง โขลน เข้าท่าย
 กระบวนเคนเป็น ๕ แถว ถ้าจะเคนกระบวนให้ฟังเสียงกรับ ถ้าเสียง
 กรับช้าก็ให้เดินช้า ถ้าเสียงกรับเร็วก็ให้เดินเร็วไป ครั้นพระราชยาน
 ถึงคอง เข้าส่งขครึ่งหนึ่ง กะทังแคร่ครึ่งหนึ่ง ถึงพระที่นั่งข้างริมศาล
 เข้าส่งขครึ่งหนึ่ง กะทังแคร่ครึ่งหนึ่ง ถึงประตูราชสำราญแล้วให้
 เข้าส่งขขึ้น กะทังแคร่ขึ้น กระบวนแห่งซึ่งตั้งไว้นอกประตูนั้นให้ฉินหน้า
 กลยมารับเสด็จคอยกรายถวายบังคมพร้อมกันลูกขนบรรับกับกระบวนแห่ง
 ท้อออกมาจากพระราชวังนั้น (เป็นแถวเป็นแนว) กัน พระราชยานมาถึง
 มุมโรงแสง ให้เข้าส่งขกะทังแคร่ครึ่งหนึ่ง พระราชยานกะทังถึงยอม

๑ พระตำหนักนี้อยู่ตรงหลังพระมหาปราสาท เดิมสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี
 เสด็จอยู่ ครั้นสวรรคตแล้วเป็นตำหนักกรมหมื่นอัปสรสุดาเทพ สมเด็จพระนางโสม
 นัส เสด็จอยู่ตำหนักนี้มาแต่ทรงพระเยาว์ ครั้นกรมหมื่นอัปสรสิ้นพระชนม์ เป็นตำหนัก
 สมเด็จพระนางโสมนัสมาแต่รัชกาลที่ ๓ เสด็จอยู่จนสิ้นพระชนม์ในรัชกาลที่ ๔ ถึง
 รัชกาลที่ ๕ สร้างใหม่เป็นตำหนักสมเด็จพระขาสุดารัตนราชประยูร

เสด็จศิขร เข้าสังฆะทั้งแตรครึ่งหนึ่ง ถึงประเทศบ้านเหนือวัดพระศรี
 รัตนศาสดาราม เข้าสังฆะทั้งแตรครึ่งหนึ่ง พระราชยานถึงประตูวิเศษ
 ไชยศรีเลขาโรงชั้นใหญ่ ให้เข้าสังฆะทั้งแตรครึ่งหนึ่ง เดินกระบวน
 แห่ตรงเข้ามาตามถนน ถึงประตูวิมานไชยศรี ให้เข้าสังฆะทั้งแตรอีก
 ครึ่งหนึ่ง เลี้ยวมาตามถนนหน้าพิมพาถึงมุมโรงนาฬิกา ให้เข้าสังฆะ
 ทั่งแตรครึ่งหนึ่ง แลเมื่อเข้าสังฆะทั้งแตรนั้น ให้ยกมือประนม
 ขันให้พร้อมกันทุกทศวรรษ ครั้นถึงกำแพงแก้วพระมหาปราสาทแล้ว
 คู่แห่ใหญ่ตรงขึ้นไปประตูห้างบ้านตะวันออก ถึงประตูห้างบ้านตะวันตก
 ต้นเชือกพันประตูห้างบ้านตะวันออกแล้ว ให้หยุดแยกเป็นสองแถว
 ให้กว้าง นั่งคุกเข่าผืนหนาเข้ามาข้างเกยให้พร้อมกัน อินทร์ พรหม
 เกรียงสูง คู่แห่หลัง ซึ่งมีโตเขาในวงนั้นตามคู่แห่ใหญ่หน้า ตรงไป
 ถึงประตูห้างตะวันตกตั้งเป็น ๔ แถว แลเสด็จเข้าสังฆะทั้งแตรให้
 ยกมือพร้อมกัน คู่แห่เดินให้เดินเลียบตั้งกระ (ขวนตรงท้อง) สนาม
 หน้าโรงพระยาช้าง ต้นเชือกอยู่เสมอโรงพระยาช้างยืนแยกเป็นสอง
 แถวให้ทางกว้าง กลองชนะ แตรสังฆะเข้าไปยืนอยู่ในหว่างกระบวนเท็ก
 เป็น ๔ แถวคอยตีสังเส็จ แต่เครื่องสูงกระบวนหน้า ชัยไม้ ไท
 พรหมถนนตรงไปยืนอยู่ตามถนนตรงประตูพรหมขวา แต่พระราชยาน
 นั้นเข้าประตูขยับเกยสังเส็จแล้ว เลี้ยวออกมาหว่างศาลาหน้าพระมหา
 ปราสาท แต่คู่เคียงนั้นหมอบรับเสด็จอยู่ตรงหน้าเกย เสด็จลงจาก

• คือสนามหน้าพระที่นั่งจักรีรัตน์ โรงพระยาช้าง ๔ โรงอยู่ตรงสร้างพระที่นั่งจักรี

เกยแล้ว ข้าหลวง ไชลอน เ็นกระบวนตรงเข้าพระราชวังทางประตู
 พรหมขวา ขอ (เฝ้าใน) กระบวนนั้นเลยมาตามเชิงกำแพงแก้วหยค
 อยู่ระหว่าง (โรงทอง) แล้วผันหน้าเข้ามาข้างเกย ครั้นสิ้นกระบวน
 แล้วเขาสั่งขเฝ้าแตรชน สิ้นเสียงแตร กลองชนะตีสั่งเสด็จ สิ้นเสียง
 กลองสารวัตรกรวยสามที คู่แห่กราบถวายบังคมพร้อมกัน ๓ คน เจ้า
 ขอมข้างในรับพระเจ้าหลานเธอต่อพระหัตถ์ลงมาทรงยืนในภาคเงินปาก
 จำหลัก ข้างในถวายน้ำล้างพระบาทด้วยพระเต้าเงินถมยาคำ แล้วเสด็จ
 ตามผ้าลาภชนบนพระที่นั่งสุลลิมมหาปราสาท ทรงนั่งฟังสวดอยู่ในฉาก
 เมื่อ (พระ) สวมสวดพระพุทธรูป ยกคู่แห่ผู้ใหญ่ไปตั้งกระบวน
 อยู่ที่ประตูพิมานไชยศรี แตรสังข์ กลองชนะนั้นไปตามคู่แห่ผู้ใหญ่
 เข้ากระบวนตามที่ อยู่แต่เครื่องสัง คู่แห่กระบวนหลังไปตั้งอยู่นำโรง
 พระยาช้าง คู่แห่ก็ยกไปตั้งต่อคู่แห่ผู้ใหญ่เข้ามาเป็นกระบวนเทียบกัน
 ผันหน้ามาข้างเกย ครั้นพระสวมสวดพระพุทธรูปแล้วเสด็จกลับ
 ขนเกย ทรงพระราชยานแล้วเขาสั่งขเฝ้าแตรชน สิ้นเสียงแตรสารวัตร
 ตรี ๓ ที คู่แห่กราบถวายบังคมพร้อมกัน ๓ คน สารวัตรกรวย
 คู่แห่ลูกขนเ็นพระราชยานถึงประตูข้างศาลามหาปราสาท อินทร์พรหม
 เครื่องสังหลังเข้าตามที่ นางข้าหลวง นางไชลอนเ็นพื้นประตูข้าง พวก
 ขอเฝ้าเขาท่ายกระบวนแห่ แห่ตามทางถึงทให้เขาสั่งขเฝ้าแตรเหมือน
 อย่างเมื่อเฝ้ามานั้น ครั้นถึงประตูราชสำราญให้คู่แห่ผู้ใหญ่ แตร
 กลองชนะสารวัตร ซึ่งมีได้เข้าในพระราชวังนั้นตรงออกไปทางประตูคักก
 ไชยสิทธิ์ คนเฝ้าออกหยคอยู่เฝ้าสมอพระที่นั่งสุทธาสวรรย์ปราสาท ผันหน้า

กลับเข้ามา ครั้นพระราชยานถึงประตูราชสำราญแล้ว เฝ้าสังขเข้าเฝ้า
 ขุน สิ้นเสียงแตร กระทบวงซึ่งตั้งอยู่บนกรวยถวยข้างคัมพาร่วมกัน แต่
 คู้แห่งเท็กกับกระทบวงซึ่งเข้าในพระราชวังนั้น เข้าไปส่งเสด็จในพระราชวัง
 ครั้นแห่ไปถึงที่เคยเข้าสังข เข้าแตร ก็ให้เข้าสังข เข้าแตรตามระยะ
 กระทบวงแห่งทั้ง ๓ วัน ถึงพระตำหนักเสด็จขึ้นจากราชยานเข้าสังข เข้าแตร
 สิ้นเสียงแตร สวรรคตกรับ ๓ ที คู้แห่งกรวยถวยข้างคัมพาร่วมกัน
 สามหน เจ้าจอมข้างในรับพระหัตถ์เชิญเสด็จไปเปลื้องเครื่อง

กระทบวงเพลาเข้าเชิญพระราชยานกับคู้เคยง อินทร์พรหม เครื่อง
 สูง เข้าไปรับเสด็จทางประตูนงคัลลา ในพระราชวังเหมือนอย่างแห่ง
 ทรงฟังสวดทุกวัน แต่แห่เสด็จออกมาทางประตูพรหมขวา คู้แห่งผู้ใหญ่
 ตั้งกระทบวงตามทเหมือนค้อยรับเสด็จแห่งกลับทกวัน ขอเฝ้านั้นตั้งกระทบ
 อยู่ข้าง โรงทองให้พร้อมกัน คู้แห่งที่แห่เสด็จพระเจ้าหลานเธอออกมา
 โสกันต์เพลาเช่นนั้น คู้แห่งที่เดินตรงไปตามถนนถึงประตูหช้าง
 เลี้ยวมาตามถนนหน้าโรงทอง ต้นเข้อกหยดคเพียงข้างเกย เมื่อพระราช
 ยานประทับเกย คู้แห่งที่อยู่นอกให้เข้าสังข เข้าแตร สิ้นเสียงแตร
 สวรรคตกรับ ๓ ที คู้แห่งกรวยถวยข้างคัมพาร่วมกัน ๓ หน เสด็จลงจาก
 เกยชำระพระบาทแล้ว เสด็จตามผ้าลาศเข้าประตูมขกระสันพระมหา
 ปราสาทเปลื้องเครื่องในฉาก ทรงฉลองพระองค์ออก พระภษาถอก
 เสด็จไปทรงนั่งเหนือผ้าลาศ ผืนพระภักตร์ส้มงคลทิศ ยกคู้แห่ง
 มาตั้งกระทบวงค้อยรับเสด็จเหมือนอย่างทุกวัน

• เภยนี่เข้าใจว่าอยู่ตรงสร้างพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกษ์ในรัชกาลที่ ๔

ครั้นนั้นเกล้า ๆ ทรงจุกเทียบทรงคิดแล้ว ชาวพระมาลา พระภษา
 แย่งกันพระเกษาด้วยพายทอง พายนาก พายเงิน ลวาทอง ละคนาก
 ลวาทเงิน ครั้นถึงพระฤกษ์โหรบอกสิ้นหม่อง เข้าสังข์ เข้าแตร ขพาทย
 กลองแขก ประโคมไปกว่าจะโลกันต์แล้ว ๆ เสร็จ ชาวพระราชยาน
 เชิญเสลี่ยงน้อยเข้าไปประทับรับเสด็จทอจมนันทประทุมขกระสัน (ก้าน
 ตวนออก) พรหมณชย์ไม้มกข์เคียง พระยาเทพอรชุน พระยาพิพัฒ
 โภษา พระยาโชฎุกราชเศรษฐี พระยาพิพิธโกไคย รวม ๕ คนออก
 ลำพอกเสียบเข้าเคียงเสลี่ยงแต่จมนันทประทุมขกระสันก้านตวนออก เสด็จ
 มาตรงนำพระพทอมนต์บนพระแท่น เมื่อเสด็จมานั้นคู้แห่งเกิดแลกระบวน
 คู้แห่งเกิดชงคางอยู่บนหมอบรับเสด็จ สारวตคกรับคู้แห่งกรายถวาย
 บังคมพร้อมกัน ๓ คน ขพ้อพรหมณถวายน้ำกรต น้ำสังข์แล้ว เสด็จ
 ขนพลับพลาเปิดองฉลองพระองค์ออก พระภษาออก ทรงเครื่อง ยก
 คู้แห่งเกิดศักระจุก คู้แห่งเกิดต่างภาษา เครื่องสูง เชิญพระแสง แตร
 สังข์ สारวต พรหมณ ชย์ไม้ โหร เข้ากระบวนหัดคอบรับเสด็จ
 เหมือนอย่างทุกวัน

ครั้นชาวพระมาลา พระภษาแต่งพระองค์ทรงเครื่องแล้วเสร็จเสด็จ
 ขนเกย ทรงพระราชยานแล้วเข้าสังข์ คู้แห่งยกมือประนมขนพร้อมกัน
 สิ้นเสียบสังข์เข้าแตร สิ้นเสียบแตรสาร์วตคกรับ ๓ ท คู้แห่งกราย
 ถวายบังคมพร้อมกัน ๓ คน แต่เชิญเครื่องสูงนำหลัง อินทร์พรหม
 ขนรับเสด็จอยู่ ครั้นสาร์วตกรวยให้เดินไปลงทเข้าสังข์ เข้าแตร

เหมือนอย่างแหม่มนั้น ครั้นถึงประจักษ์สำราญ คู่ผู้ใหญ่กับสารวัต
 แตร กลองชนะ ซึ่งมีได้เข้าไปในพระราชวัง ตรงไปตั้งกระบวนอยู่ตาม
 หม่อมเหมือนอย่างทุกวัน ผินหน้าเข้ามาตามทิว คู่แท้เด็กกับกระบวน
 ซึ่งเข้าไปในพระราชวังนั้นตรงเข้าไปในประจักษ์สำราญ เสด็จถึงประตูแล้ว
 กระบวนที่ตั้งอยู่นั้นกราบถวายบังคมพร้อมกัน ๓ คน กระบวนแห่ ๆ เสด็จ
 เข้าในพระราชวัง พระราชยานประทับเสด็จเช่นเคย สารวัตถือกริช ๓ ท
 กระบวนแห่กราบถวายบังคม ๓ คน ครั้นเสด็จจากเกยกระบวนแห่ก็ออก
 ทางประตูองคัลลา

ครั้นแหม่มเดือน ๖ ขุน ๔ คำ ๕ คำ ๖ คำ เพลาบ่ายโมง ๓ กษ
 ๓ บาท พระฤกษ์จะได้เสด็จทรงพระราชยานแห่มาสมโภชเวียนพระเทียน
 ณพระที่นั่งสุลิตมหาปราสาท มีเครื่องเล่นสมโภช ๓ วัน กระบวนแห่
 ไปตั้งกระบวนรับเสด็จส่งเสด็จตามทิวเหมือนอย่างเมื่อแห่ทรงฟังสวดมนต์

แหม่มเดือน ๕ แรม ๓๔ คำ ให้เจ้าพนักงานทั้งปวงเชิญเครื่องตั้ง
 พระราชพิธีเข้าไปตั้งบนพระที่นั่งสุลิตมหาปราสาท ให้พร้อมกันเหมือน
 อย่างพระราชพิธีโสกันต์ พระราชพิธีตรุษทุก ๆ ครั้ง

พนักงาน ๘ คำรว พระแท่นแว่นพ้ามเพดาน มีระบายผ้าขาว
 ตั้งแต่ मुखวันออก ไปเขาเตี้ยงเล็กทองทรงกรมหมื่นศรีสุเทพ เตี้ยงตั้ง
 พระธรรม ๓ ตั้งพระบรมธาตุ ๓ พระพุทธรูป ๓ แล้วให้ทาศาลเทวดา
 ส่งเพียงศาลก ๒ ขัน มีตาเขลงบกธงรอบศาลหนึ่ง ให้ยกเข้าไปตั้ง
 กลางพระมหาปราสาททิศบูรพ์

อนึ่งให้ชาวพระมาลา พระภษา เชิญเครื่องพระพิไชยสงคราม
 เครื่องพระศุภรณขัตติยพระในพระราชวังขึ้นไปตั้งบนเคียงพระมณฑล
 แล้วให้แต่งเครื่องพระมรธาภิเศก จับพระมหามงคลแลล้อคสายสิญจน์
 เชิญพระภูษาดอก เชิญฉลองพระองค์ดอกสำหรับทรง แล้วรับพระ
 ภูษาทรงต่อขอเสาดวาย แล้วให้รับครอบสำริด พานสำริด ใสมะกรุด
 ใส่มขอย ใส่ใบเงิน ใบทอง ใบมะตูม ใบหญ้าแพรก เป็นเครื่อง
 พระกระยาसनาคอสนมพลเรือนถวายเมื่อวันโสกันต์ๆ นั้น ให้รับพาน
 รองพระเกษา กาน้ำร้อนต่อท่านข้างใน แล้วให้เอาพระมงกุฎ เอาเครื่อง
 ทรงไปคอยแต่งพระองค์ที่พลับพลาทรงเครื่องบนลานพระมหาปราสาท
 ให้พระราชโองษา หลวงราชวงศ์ไปตามเสด็จรักษาพระองค์ไปกับ
 กระบวนแห่ด้วย

อนึ่งให้หลวงสำเร็จพระขรรค์ หลวงสรรพอาวุธ เชิญพระแสงทรง
 สิ้น ยาว กรรบึก กรรไกร ไปตั้งไปผูก

อนึ่งให้ชาวแสงสรรพายุทธ เชิญพระแสงของ้าว ไม้เท้าคร่ำทอง
 ชนกกัน แสงขันทัน เชิญพระแสงคายนชด ๑ พระแสงคายนศิลา ๑

อนึ่งให้อภิรมย์ เชิญพระเสมาธิปัต พระฉัตรไชย พระเกวฬาย
 ไปตั้ง ๓ องค์ แล้วให้เชิญเครื่องสูงหกทองขวางนำหลัง เครื่อง ๗ ชั้น
 ๔ คัน เครื่อง ๕ ชั้น ๑๔ คัน บังแทรก ๑๐ บังพระสุริย์ ๑ พัดโยก ๑
 มุ่งถางเกงยก ใส่เส้อมันหรั คากเขยรยาตยักใหม่ ถ้าพอกแดงหาง
 เขยยว ทรงพวงสวตโสกันต์ มุ่งสมขกทองขาวชายกรวย เสอกกรวย

ลำพอกขาว แห่กล้วยจากโสภณทัต สมโภช สนิยเพลลา สมัยกสาย
เสื่อแดงลำพอกแดง

อนึ่งให้สังฆการี เชิญธงไชย กระทบชุกท พระครุฑพ่าห์ค้อม
มหาคเล็กสาครวาคมไปตั้งณเคียงพระมณฑล ๕ องค์ ให้เบิกท้ายคียบ
ต่อชาวพระคลังในซ้ายมาจับสายสัญญาณทย ๓ ที ให้วงพระมหาปราสาท
วงเคียงพระมณฑล วงที่ตรง พระสงฆ์ออสวคมนตรีด้วย แล้วให้นิมนค
พระสงฆ์ราชาคณะถนนานกรม.....รูปสวคพระพทอมนค ถวนเคอน ๕
แรม ๑๔ ค่ำ ถวนเคอน ๖ ชนค ๑ ชน ๒ ค่ำ ชน ๓ ค่ำ ฉนเช้า เปน ๕
เพลลา เมื่อนโสภณทัตให้นิมนคพระสงฆ์มาแต่เข้าให้ทนพระฤกษ แล
ให้รับเกสชองคาค กระทบค้อวิเสศ

อนึ่งให้ชาวคลังศกรคเอาอาคนะไปแดงที่พระสงฆ์ออสวคพระทนคสิค
มหาปราสาท แลให้จคฉาสยงทูลเกล้า ฯ ถวาย ๗ พระสงฆ์ออสวคฉน

อนึ่งให้ชาวพระคลังมหาสมัยคทำพายทอง ๑ พายนาก ๑ พาย
เงิน ๑ ลวคทอง ๓ ลวคนาก ๓ ลวคเงิน ๓ ส่งให้ชาวพระมาลา พระ
ฤษา ๗ สำหรับจะไคกันพระเกษา แลให้เอาฉนน้ำ กะโถน ไปตั้งถวาย
พระสงฆ์ฉนทกเพลลา

อนึ่งให้หลวงมไหสวรรย์ ส่งพระเต้าปทุมนิมิตรทอง ๑ นาก ๑
เงิน ๑ ให้สนมพลเรือน

ให้ชาวพระคลังในซ้ายส่งพระเต้าปทุมนิมิตรสำริคให้สนมพลเรือน
แล้วย้ายค้ายคียบให้ชาวพระมาลาฤษาสอคพระ.....สังฆการีจับสายสัญญาณ
ให้พอพระสงฆ์ออสวค วงพระมหาปราสาท วงเคียงพระมณฑล วงท

ทรง พระมหามงกุฏ ๖ มงกุฎคู่แท้แท้ ๘๐ ย่นท้ายเอก ๖ ตำลึง โท๒ ซึ่ง
 แล้วให้ทำขกระคาย ทำเครื่องเขียนให้ผู้ต้องถูกฉัตรให้ครบตามจำนวน
 แล้วให้เอาอ่างเงินใหญ่ต้นเถาไปตั้งศาลาพระมหาปราสาท ๒ นอกประตู
 ราชสำราญ ๒ ศาลาลูกขุนขวา ๒ ศาลาลูกขุนซ้าย ๒ ทิมคายตำรว ๒
 ทิมคายชาววัง ๒ รวมอ่าง ๓๒ ใบไปตั้งแต่วัน เดือน ๕ แรม ๓๓ ค่ำ
 เพลาเช้า

อนึ่งให้ ไหร่ขี่ปานทองต่อสนมพลเรือน ใส่เข้าเปลือกเข้าสาร
 ไปรยนำเสด็จแห่ทรงฟังสวด แห่สมโภช ๖ วัน ๗ เพลา ๗ ละ ๒ คน
 แล้วให้เบิกผ้าขาวต่อพระคลังวิเศษยุคาลเทวดายาว ๖ ศอก วงศาลเทวดา
 ยาว ๘ ศอกที่อนหนึ่ง แล้วให้รับขี่ปอกกล้วยกว้างศอก ๓ ต่อสนม
 พลเรือน ขายศรีทอง ๓ ชั้น แยมหอม น้ำมันหอม เครื่องขี่ปอก เทียน
 ศีรษะสกร ๒ ศีรษะหัววิเศษคนชก บวงสรวงเทวดายาว ๖ ศอก ๖
 ชั้น ๓ ค่ำเพลาเช้า แล้วให้คอยขี่ปอกถวายให้สนมมองไซยเมื่อเพลาจะ
 ไสกนตถวาย

อนึ่งให้สนมพลเรือนรับเครื่องนมัสการเครื่องทองใหญ่ต่อท่านพนัก
 งานข้างในเชิญมาตั้งบนพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท เดือนเดือน ๕ แรม
 ๓๔ ค่ำเพลาบ่ายสำหรับ ๓ เดือนเดือน ๖ ขึ้นค่ำ ๓ ขึ้น ๒ ค่ำ เพลาบ่าย
 วันละสำหรับ เดือนเดือน ๖ ขึ้น ๓ ค่ำเพลาเช้าสำหรับ ๓ ให้มีพุ่มเข้าตอก
 ตอกไม้ขูปเทียนสำหรับเครื่องไหวพร้อม แล้วให้รับพานสำริด ครอบ

สำรึกต่อท่านข้างในโล่มะกรูด โล่ม้อย โสโบายมะคุม ไททอง โยเงิน
 หล้าแพรก รับพระเต้าปทุมนิมิตรต่อคลังมหาสมบัติ ต่อคลังในซ้าย
 เหาหม้อทอง หม้อเงิน โสน้ำพระพุทธรณ์ ๕ คู่ ไปตั้งณเคียงพระ
 มณฑล ถึงเพลาวนโสกันต์ให้เหาครอบสำรึกโล่เครื่องพระกระยาสนาน
 ให้ชาวพระมาลาภาษา หม้อน้ำที่สร้งไปส่งให้ขุนศรีสยามพรณที่สร้งที่ชالا
 พระมหาปราสาท แล้วให้รบมหาตเล็กทั้ง ๔ เหวแแต่งตัวเป็นอินทร์เป็น
 พรหม ๑๖ คน แห่ทั้ง ๖ วัน ๗ เปลา แล้วให้แแต่งที่พระเจ้าหลานเธอ
 พระที่นั่งคัสติมหาปราสาทในฉากทรงฟังสวดเพลาย้าย ๓ วัน เปลา
 โสกันต์ในฉากนอกฉาก ๒ แห่ทั้งเพลานึ่ง เมื่อสมโภชเวียนพระเทียนตั้ง
 เคียงทองไปเหาทวารกรมหมื่นศรีสุเทพ แล้วให้เหาเสื่อเหาฆ่าไปแแต่งที่
 สร้งบนชالاพระมหาปราสาท ให้ผูกฆ่าลายสลักบนชالاพระมหา
 ปราสาททั้งสองข้าง แล้วให้แยกเสื่ออ่อนต่อชาวพระคลังราชการอยู่เคียง
 พระมณฑล ๖ ผืน แล้วให้รบขันทองพานทองรองขึ้นต่อท่านข้างในส่ง
 ให้พราหมณ์ไปรยเข้าคอก ๒ พราหมณ์ไปรยคอกไม้ ๒ ไทรไปรยเข้า
 เป็ดอก ๑ เข้าสาร ๑ รวม ๖ สำรึก ให้รบแแต่งวัน เดือน ๕ แรม ๑๔ ค่ำ
 เข้าทุกวันไป จนถึงแแต่งวันเดือน ๖ ขึ้นค่ำ ๑ ขึ้น ๒ ค่ำ ๓ ค่ำ ๔ ค่ำ ๕ ค่ำ
 แล้วให้ทนายตรหยวกกล้วยส่ง ๘ ชั้น ไปส่งให้ไทรแแต่งวัน เดือน ๖
 ขึ้น ๓ ค่ำเพลานึ่งจะได้ โล่เครื่องขัตริยชาตฤกษ์ แล้วให้ยกน้ำชุกราน
 น้ำชาถวายพระสงฆ์ แล้วให้แแต่งที่รบเสด็จณเคียงด้วย

อนึ่งให้ ๔ ค่ำรวจ สนมค้ำรวจนอก เหากระดานทำอคมันท์ให้ส่ง
 เสมอกรณประศพรหมขวาทั้งสองข้าง แล้วให้ชนไปค้พระมหาปราสาท

กระอวแทงควาย กรมนาทำตัวควายจักคนเกินควาย นครบาลจักผู้ชาย
 เป็นฉัวเป็นเมียแทงควาย เล่นสมโภชแต่ฉวันเดือน ๕ แรม ๑๔ ค่ำ
 เพลาเช้า ไปจนถึงฉวันเดือน ๖ ขึ้น ๕ ค่ำ แล้วให้จตยพาทย์หลวง
 ขพาทย์เสลยศักดิ์ เขาไปตั้งนอกราชวัตรรายทางเวนเสียดตงหนงจงตง
 ขพาทย์เป็นพนปลา ๒ ฟากทาง ให้ตั้งแต่ประตราชสำราญไปจนถึง
 ประตูปیمانไชยศรี ถ้าเสด็จแห่มาให้ทาบพาทย์ชนพร้อมกันทั้ง ๖ วัน
 ๗ เปลา

อนึ่ง ให้กรมนาจ่ายเข้าสารข้อมให้แก่วิเศษหุงถวายพระสงฆ์ ๓
 เปลา ๑๕ ถึง แล้วให้เขาเข้าสารสำหรับกระจากไปส่งต่อวิเศษ.

(หมกคณขยเพียงน ความต่อไปก็เห็นจะมีแต่เล็กน้อย ๓
 กระแสความอยู่แล้ว) ๒